

SITUATION

S

T

M

#235

MARS 2017

ÅRGÅNG 22

PRIS: 50 kronor
SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

TRE SMÅ SKIVBOLAG
KVAR FÖR SIG I EN NY TID

**FATTA MAN FÅR
MÅN ATT FATTA**

MAGNUS AF PETERSENS

**05.30 I ÅRSTA
PARTIHALLAR**

LISA

"Jag tog mig rätten att vara låtskrivare i en tid när det var radikalt"

EKDAHL

GOOD HARVEST SOPHIE ZELMANI PELLE OSSLER AGNES LIDBECK NIMA SARVESTANI ZELDA

NALEN

JOSHUA RADIN

LÖR 18/3

EN VOGUE

ONS 19/4

**ERIC
GADD**

TOR 20/4

FRE 21/4

FRANCES

TIS 25/4

THE HANDSOME FAMILY

ONS 10/5

REGERINGSGATAN 74. MER INFO OCH BILJETTER PÅ

WWW.NALEN.COM 2017

MARS

#235
Omslag:
Anneli Hildonen

ANNELI HILDONEN

20 "JAG VILL ALDRIG FLYTTA HÄRIFRÅN. EN POSITIV SAK MED ATT BO SÅ HÄR ÄR ATT JAG KAN LÅTA OCH SPELA MUSIK UTAN ATT STÖRA NÅN."

Lisa Ekdahl har bara en granne i gårdshuset, "en forskare som nästan aldrig är hemma".

MARTINA HOLMBERG

36 "OM MAN KOLLAR STATISTIKEN SÅ ÄR DET ETT MANSPROBLEM."

Shahab Ahmadian på FATTA MAN om sexuellt våld.

JONAS KULLHAMMAR

14 "HADE DET VARIT 2005 HADE SKIVAN SÅLT SLUT DIREKT."

Moserobies Jonas Kullhammar om en svunnen tid.

12 Magnus af Petersens

"Det har faktiskt funnits så länge jag kan minnas. Jag gillade framför allt att teckna och måla själv när jag växte upp men också att gå på utställningar. Konsten berör ju också så många frågor."

30 05.30 Årsta Partihallar

Innan staden vaknat har det länge varit full kommers i partihallarna. Så att det ska finnas någonting att köpa i affärerna när de öppnar.

56 Svepet

Jonas Nerbe gör Freuds cigarr på engelska, Sofie Zelmani, Jens Lekman, Agnes Lidbeck romandebuterar, Elsie Johansson skriver om grannar, Maud Nycander porträtterar "Citizen Schein", Nima Sarvestani följer upp, det finns tecken på jordens undergång och Pelle Ossler tar gitarren mot evig himmelsk fullkomning, med mera.

7 Good Harvest

"Vi strävar efter en slags enkelhet, nånting avskalat men lekfullt."

8 Gata fram och tillbaka

Rättbete, julgurlanger och en hund som trasslar till det på Olof af Acrels väg.

10 Situation Waldersten

Månadens bild av konstnären Jesper Waldersten.

11 Krönika: Maria Hagström

Kvinnovår(!)den.

40 Krönika: Stolt

Blandade intryck, mars

42 Min plats i stan

Ionel Zaharia utanför Stora Coop i Häggvik.

44 Mina drömmar

Kjell Funk vill ta lastbilskörkort.

55 Korsord

63 Dåtid sthlm

Mars 2012.

64 Brillant

Svartkrutsgubben Kenneth Johansson.

66 På hörnet

Svartågatan/Djupågatan.

AGNES LIDBECK

Lisa Ekdahl, FATTA MAN och *Freuds cigarr*

FÖR FYRA ÅR sedan uppmättes den längsta solskensserien i Stockholm under mars månad av SMHI sedan de började sina mätningar 1908. Dygnsmedeltemperaturerna i Stockholm under mars månad brukar variera mellan +3 grader och -3 grader. Den genomsnittliga vattentemperaturen är +2 grader och den genomsnittliga nederbörden är 24 millimeter.

Nog om vädret.

Lisa Ekdahl öppnade dörren till sin lägenhet på Södermalm på vid gavel för Situation Sthlm. Med plattan *När alla vägar leder hem* är hon tillbaka och sjunger på svenska efter tio år på annan plats i annan språkdräkt. Hon blev nämligen sittande vid köksbordet en kväll i sitt hus i Portugal tittandes

på Youtubeklipp med gamla svenska artister – Cornelis, Monica Zetterlund, Barbro Hörberg, Beppe Wolgers med flera – och någonting i henne väcktes. Som hon hållit vaket sedan dess. Och nu är plattan klar och 20 mars står hon och bandet på scenen på Cirkus.

SEXUELLT VÅLD HAR länge varit en "kvinnofråga". Det vill Svante Tidholm och Shahab Ahmadian, männen bakom FATTA MAN, ändra på. De anser att det är dags att män – för alla män är en del av detta – tar upp kampen mot det sexuella våldet. De vill också förändra synen på mannen och manligheten. Läs reportaget på sidan 36.

Är du morgontrött och gillar att ligga och dra dig lite är nog ett jobb i Årsta

partihallar inget för dig. 03.30 börjar jobbet bland grossisterna på plats och 05.30 kommer de första kunderna och börjar välja bland varorna. Situation Sthlm ställde väckarklockan och spenderade en morgon i partihallen. Läs om hur det var på sidan 30.

MAGNUS AF PETERSENS tar över ansvaret för Bonniers konsthall 1 april. Och vill att samtidskonsten blir en del av det offentliga samtalet. Med fortsatt fri entré, korta ledtider i utställningsarbetet och nya spännande konstnärer ska konsthallen, under hans ledning, fortsätta ställa ut.

Cosmos Music, Moserobie och Sound Pollution, tre skivbolag i Stockholm, tre olika sätt att ta sig an

en musikmarknad som fortfarande är i förändring. För som det var för skivbolagen blir det aldrig igen.

För några år sedan gjorde musikalen *Freuds cigarr* mer eller mindre succé. Nu sätts den upp igen, på engelska den här gången, som ett gästspel på Playhouse Teater med premiär 1 mars.

Pelle Ossler försöker med gitarrens hjälp hitta vägen till evig himmelsk fullkomning. Mot april. Och mer vår.

Ulf Stolt
chefredaktör
& ansvarig utgivare
ulf@situationsthlm.se

Situationist "Att få höra Lisa Ekdahl spela och sjunga live hemma i hennes eget kök satte ett litet magiskt skimmer över hela mötet."

Anneli Hildonen

GÖR: Fotograf, porträtterade Lisa Ekdahl till marsnumrets stora omslagsintervju på sidan 20.

"**DET ÄR ALLTID** härligt att bli hembjuden till personer man skall porträtteras. Det blir nästan alltid ett mer intimt möte. Lisa Ekdahl var avslappnad, orädd och väldigt närvarande. Fin. Att få höra henne spela och sjunga live hemma i hennes eget kök satte ett litet magiskt skimmer över hela mötet.

JAG ÄLSKAR MÖTET med människor som fotograf. Det är det jag gör helst, porträtterar livsöden och människor för diverse tidningar. Jag fotograferar också mycket hälsa, livsstil och yoga för olika bokförlag. Min lilla jobbplätt i världen, där jag har min boj, är i ett litet gårdshus uppe på Hornsgataspuckeln."

Ulf Stolt

GÖR: Chefredaktör och ansvarig utgivare Situation Sthlm.

"**EN AV FÖRDELARNA** – det är som en sorts konstant sommartidsjustering av verkligheten egentligen – med månadstidningsmakandet är att man hela tiden blickar just en månad framåt. Så nu i februari, lång och svart och kall och ogästvänlig, har vi hela tiden befunnit oss en bit längre fram i ljuset. I mars. Och där behövt ta ställning till om vi ska låta grejer som händer precis i slutet av mars eller väldigt tidigt i april komma med här eller skjutas fram

till nästa nummer. Och händelser i maj och juni – aktuella personer, företeelser – har redan börjat höra av sig och meddela sin existens.

OCH PÅ PRECIS samma sätt är man före och blickar redan i slutet av juli in i mörkret i september och börjar tänka på julen och december redan i mitten av oktober. Nu, dåtiden och framtiden hinner aldrig bli trist."

REDAKTION

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Ulf Stolt
ulf@situationsthlm.se
08-545 95390

Reportör
Maria Hagström
maria@situationsthlm.se

Art Director
Johan Olsson

Webbredaktör
Jenny Lindroth

Redaktionsråd
David Bogerius, Gerd Eriksson,
Alexandra Sundqvist

Korrektur
Helena Gunnarsson

Medverkande skribenter
Henrik Emilson

Medverkande fotografer och illustratörer
Anneli Hildonen, Jonas Eriksson,
Martina Holmberg, Joel Nilsson,
Magnus Sandberg, Jesper Waldersten

För osignerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material.

Hemsida
www.situationsthlm.se

E-post
red@situationsthlm.se

Tryck
V-Tab 2015

Räckvidd
128 000 läsare
(Orvesto konsument 2016:2)

Upplaga
27 200 ex/mån (TS helår)
ISSN: 1400-4437

LEDNING & ADMINISTRATION

VD
Pia Stolt
pia@situationsthlm.se
08-545 953 87

Styrelse
Hans Larsson (ordförande), Ulf Stolt,
Rainbow Sweden

Ekonomi
Lilian Dahlqvist
lilian@situationsthlm.se
08-545 953 86

Adress
Timmermangatan 38
118 55 Stockholm

Tel
08-545 953 81

Fax
08-668 79 09

Organisationsnummer
55 66 49-1071

Plusgiro/Bankgiro
pg. 25 59 89-6
bg. 5774-9327

SOCIAL VERKSAMHET
Verksamhetsansvarig
Jenny Lindroth
jenny@situationsthlm.se
08-545 953 88

Samordnare
Ingmari Olofsson
ingmari@situationsthlm.se
08-545 953 81

Jonas Svensson
jonas@situationsthlm.se
08-545 953 81

Telefonnummer distribution
08-545 953 81

Öppettider
Måndag till fredag kl. 8-15
Lördag kl. 10-14

Plusgiro/Bankgiro
pg. 28 19 18-3
bg. 5357-3259

Organisationsnummer
80 24 11-1497

ANNONSERING & PRENUMERATION

Herman Sundgren
herman@situationsthlm.se
08-545 953 94

Catharina Persson
catharina.persson@mediakraft.se
tel. 070-421 02 80

Robert Wallner
robert.wallner@mediakraft.se
tel. 070-992 53 43

Privatprenumeration
12 nummer kostar 660 kronor

E-post
situationsthlm@pressdata.se

Du är en del av Stockholm. När du tittar upp från den här tidningen, ser du också en del av Stockholm. Till och med den här annonsen är en del av Stockholm. Det är precis det som vår tidning handlar om. Varje artikel vi skriver, varje porträtt, varje reportage, notis och krönika, handlar på ett eller annat sätt om Stockholm. Det gör oss unika. Men det som verkligen särskiljer oss är våra säljare – varenda en är eller har varit hemlös. Genom att sälja tidningen blir de också en del av Stockholm. Eller det är de ju redan, men de blir liksom en del av samhället. Att arbeta har den effekten. Situation Sthlm kostar 50 kronor och hälften går alltid direkt till säljaren. När nästa nummer kommer, hittar du som vanligt en av våra 300 säljare på en gata nära dig. Tack för att du köper en del av Stockholm, och upptäcker fler delar av Stockholm.

SITUATION
S T H L M

HUVUDSTAN

En förbjuden kvinnlig orkester

MANIFESTATION Den 8 mars är det världspremiär för Förbjudna Orkestern.

En orkester med fem kvinnor, tillika musiker, som spelar på instrument som har varit eller är förbjudna, tabubelagda eller kontroversiella för kvinnor att spela i sina hemländer.

Det blir allt ifrån stränginstrumenten kora och mandole till trumman batá och nyckelharpa. En föreställning med både med arabiska, västafrikanska, latinska och svenska inslag som binder samman starka berättelser, musikhistoria, könsnormer, yttrandefrihet, motstånd och inte minst kärleken till musik.

– Vi är alla professionella musiker inom vårt gebit och det här är första gången vi spelar tillsammans. Det är ett riktigt powergäng. Föreställningen är lika mycket en manifestation för oss som står på scenen som en påminnelse om alla de kvinnor som inte får vara med och spela, säger

Emilia Amper, sångare och världsmästare i nyckelharpa.

Premiären sker i Hörsalen på Kulturhuset Stadsteatern 8 mars. Sedan ger sig Förbjudna orkestern

med Nadin al Khalidi, Liliana Zavala, Emilia Amper, Simona Abdallah och Sousou Cissoko ut på turné i landet med föreställningen.

GERD ERIKSSON

First Friday Hopping

HANTVERK Första fredagen i varje månad är det öppnet hus hos gallerister, specialbutiker och konsthantverkare i Vasastan med omnejd. Och de som kommer bjuds på något extra – det kan vara en konstnär som berättar, en minikurs i ett hantverk eller lite bubbel och levande musik.

Det är nätverket First Friday Hopping som lägger ut en karta på Facebook där det går att se vilka som har öppnet mellan 16 och 20 just den fredagen.

– Det är inte bara stockholmare som kommer. Även turister tycker att det är ett bra sätt att få se hantverk, konst och udda butiker i Stockholm, säger Deborah Duerr i nätverket.

Senaste tillskottet är en läderverkstad vid S:t Eriksplan och en koreansk papperskonstnär på S:t Eriksgatan. Nästa visning är fredag 3 mars.

FOTNOT: Läs mera om det på www.firstfridayhopping.se

GERD ERIKSSON

"Exempelvis Stockholmare, 29 procent tycker att stockholmskan slår alla andra svenska munarter"

I nummer 2, 2017 av Språktidningen sammanfattas en undersökning om vilken dialekt svenskarna allra helst föredrar.

Folkskolan fyller 175 år

LÄXOR Den 11 mars öppnar utställningen *En sagolik skola – Folkskolan 175 år* på Prins Eugens Waldemarsudde. En utställning om skolans och läraryrkets utveckling från 1800-talet till i dag och allas rätt till sex års folkskola.

För första gången visas också originalritningarna till de illustrationer som användes i skolböckerna, illustrationer gjorda av konstnärer som Jenny Nyström, Einar Nerman, Elsa Beskow och Carl Larsson.

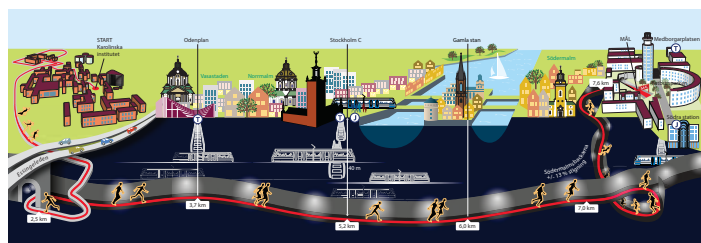
– Eftersom vi är ett konstmuseum vill vi slå ett slag för bilden och stärka bildämnets status. Därför känns det extra roligt att få visa den här bildskatten samtidigt som vi lyfter fram folkskolan som var ett demokratiprojekt, säger Karin Sidén, chef på museet.

Fler av Stockholms skolor är också smyckade av dåtida konstnärer för att eleverna skulle få möta god konst.

På Östra Real fins konst av både Prins Eugen, Carl Eld och Carl Milles.

GERD ERIKSSON

Spring Citybanans arbetstunnel

LÖPNING Innan pendeltågstrafiken släpps på i Citybanan finns det en unik chans att delta i Stockholm Tunnel Run Citybanan 25 mars. Loppet är åtta kilometer och går i arbetstunneln som går parallellt med pendeltågstunneln.

Det är ett lopp för motionärer och flanörer. Däremot inget för den som är klostrofobiskt lagd. Tunneln är bara hög som en lastbil och bred som en enfilig bilväg.

Hittills är 30 000 anmälda till loppet, men det finns utrymme för 40 000 deltagare som släpps in i tunneln i omgångar.

– Banan är betydligt mer kuiperad än vad många tror. Tunneln går ju under vattnet och när man ska upp emot Söder är det en rejäl lutning, som mest 14 procent, säger Mattias Söderberg på Lidingöloppet, som är arrangörerna.

GERD ERIKSSON

Släckt var det här...

MÖRKER Den 25 mars mellan 20.30 och 21.30 är det Earth Hour. Timmen som påminner oss om att ställa om till en klimatsmart värld. Företag, myndigheter och organisationer som hittar på aktiviteter runt timmen kan anmäla det till WWF Sverige för att inspirera andra.

Hotellkedjan Nordic Choice Hotels, med ett tiotal hotell i Stockholm, deltar för tredje året. Belysningen dämpas, de små LED-ljuserna kommer fram liksom sällskapsspelen.

– Vi kör Earth Hour hela veckan med en meny baserad på rawfood. Och så ber vi gästerna slå av tv:n och släcka lampan på rummet och komma ner i lobbyn och spela Yatzy och Monopol i stället. Det är uppskattat, säger Ulrika Malmin på Nordic Choice Hotels.

Alla deras hotell tävlar dessutom mot varandra under veckan för att se vilket hotell som kan spara flest kilowattimmar.

GERD ERIKSSON

GOOD HARVEST STÄMMER MED TIDEN

"Vi strävar efter en slags enkelhet."

GOOD HARVEST HAR redan blivit en internationell snackis med sin stämsång och sina varsamt orkestrerade folkpoplåtar. Detta trots att duos debutalbum *In a Life and Place Like This* kommer först i slutet av mars. Deras cover på Joni Mitchells låt "Woodstock" har, i skrivande stund, 2,7 miljoner lyssningar på nätet.

– Joni Mitchell är en av våra förebilder. Vi har länge velat göra en Joni-låt. Sen var det nånting i "Woodstock" som inspirerade oss. Låten blev en symbol för hela Woodstock-eran på sjuttioalet. Den handlar om att vi alla i grunden har samma ursprung, att vi är lika mycket värda, säger Hanna Enlöf, som tillsammans med Ylva Eriksson utgör Good Harvest.

Ylva Eriksson inflikar:

– Det är många amerikaner och kanadensare som skriver till oss efter att de har hört covern. De säger att de kan relatera till låten och dess budskap också i dag, mot bakgrund av den politiska krisen i USA. En person skrev: "Vilken tröst att få höra den här just nu!"

Ylva Eriksson och Hanna Enlöf möttes redan på högstadiet och har spelat musik ihop i olika bandkonstellationer sedan dess. För fem år sedan började de att skriva musik tillsammans. Då föddes Good Harvest.

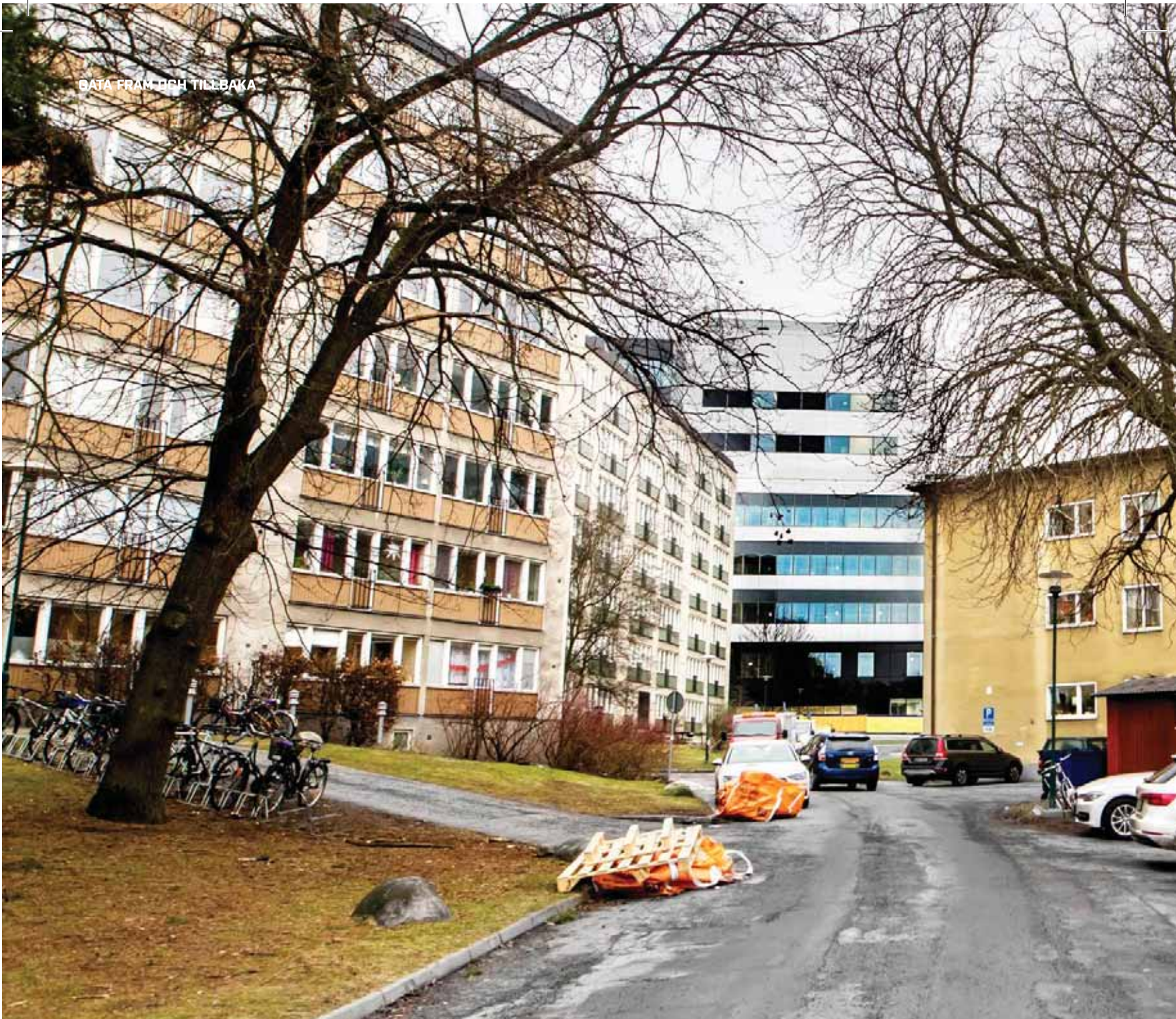
– Vi spelade länge i ett band med flera andra personer. Men inför en spelning var det bara jag och Ylva som kunde. Vi bestämde oss för att genomföra konserten som duo och då insåg vi att det fanns nånting speciellt där, berättar Hanna Enlöf.

– Våra egna musikaliska språk liknar varandra. Det var lite som musikalisk personkemi, vi smälter samman väldigt väl musikaliskt och ur det kommer nåt unikt, fortsätter Ylva Eriksson.

Bland inspirationskällorna nämner duon Simon & Garfunkel och Gillian Welch.

– Vi strävar efter en slags enkelhet, nånting avskalat men lekfullt, säger Ylva Eriksson.

ALEXANDRA SUNDOQVIST

Olof af Acrels väg, Solna 10.17-11.05

Råttbete som innehåller Kumatetralyl, julgirlanger på några balkongräcken och en liten hund som trasslar till det för några äldre damer. En vanlig förmiddag på Olof af Acrels väg. TEXT ULF STOLT FOTO MAGNUS SANDBERG

EN AV KRUKORNA med ljung utanför portdörren till Olof af Acrels väg nummer två, det första låga trevåningshuset på höger sida om man har Karolinska vägen i ryggen, står lite vingligt lutad mot farstustenen.

Flera av fönstren ut mot vägen har persiennerna nere, julgirlangerna dröjer kvar på några balkongräcken, fortfarande julstjärnor i några fönster.

Uppe vid entrén till det första höghuset står en liten lastbil uppbackad med fronten utåt och baklemmen uppslagen. En man i svart jacka står bredvid bilen och pratar i telefon, han går lite fram och tillbaka mellan entrén och bilen.

Det finns en blågrön miljöstation

– en avlång oktagon – en bit längre bort på gatan, mitt emot parkeringen. En ung kvinna i svart dunjacka går i cirklar på gräset ovanför miljöstationen och rastar sina två hundar. Vid sidan av dörren till miljöstationen, snett ovanför koddosan, sitter ordningsföreskrifter rörande hur grovsoporna ska hanteras. De ska läggas i en container i det röda huset mellan nummer 4 och 6. Det är förbjudet att samla grovsopor i källar- och vindsgångar för att det ökar brandrisken, utrymningsvägar måste hållas fria och det ska vara möjligt att städa.

På elskåp K31047 sitter två varningsdekaler. Den ena är från

Anticimex och varnar för att det lagts ut råttgift inne i, eller utanför byggnaden. Betet innehåller Kumatetralyl och Warfarin och barn och hundar bör inte komma i kontakt med betet. Vitamin K1 är motgift och vid misstänkt förgiftning ska man ringa giftinformationen på 112. Den andra dekalen är från Kennelklubben, som under parollen "Plock-upp – en skitsak" vädjar till hundägare att inte låta sin "bästa vän bära hundhuvudet" utan alltid plocka upp efter hunden där "hundbajs kan skapa irritation".

I CYKELSTÄLLET UTMED långväggen till den lilla baracken vid vändplanen

står fyra cyklar bredvid varandra i olika stadier av förfall, samt en moped uppdragen på sitt stöd. En röd servicebil står parkerad nedanför det sista höghuset på gatan och det sitter en man på utemöblerna och röker.

På ett stuprör erbjuder sig ett företag att skjutsa prylar i händelse av flytt eller bortforsling av gamla möbler vid köp av nya. De är tillgängliga 24 timmar om dygnet samt helger och röda dagar.

Två gamla damer, en med röd kappa och en med svart kappa, hålsar i hand på varandra och stannar mitt på gatan mellan mellersta höghuset och parkeringen och pratar en stund. Damen i rött har en

liten hund i koppel och den springer runt och snör kopplet runt de båda damernas fötter. De skrattar. Det tar en stund av försiktiga steg där de håller i varandras underarmar, att reda ut härvan kring fötterna.

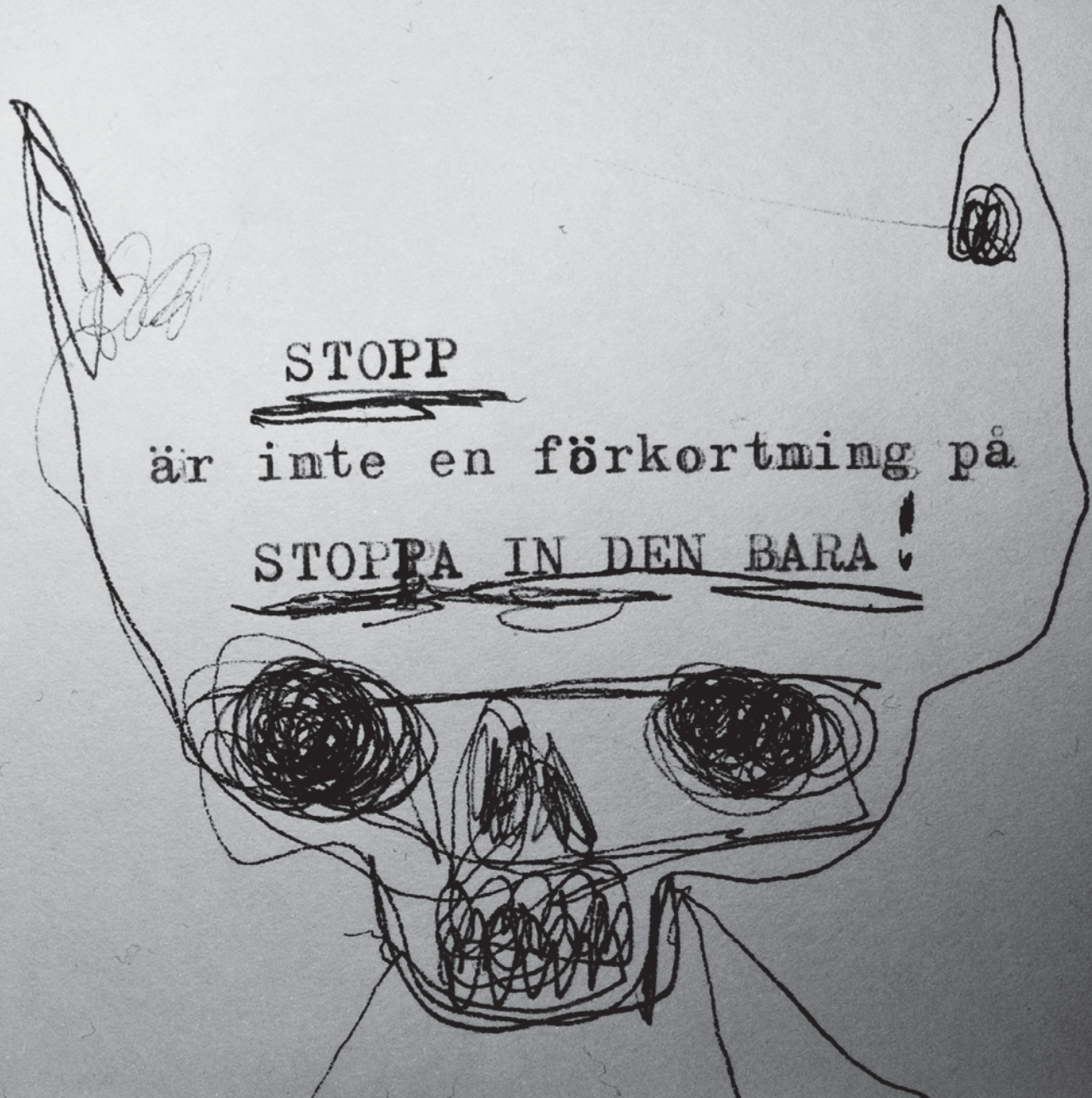
EN SOPBIL MED backvarnaren påslagen backar in från Framstegsgatan och manövrerar sig i position framför grovsoprummet. Reflexklädd chaufför. Han kliver ur, rullar ut tre kärl – ett blått, ett grönt, ett mörkgrått – och börjar baxa ner soporna i intaget bak i bilen.

En iläggsskiva till ett matbord ser ut att välla vissa bekymmer vid själva ilastningen. 📞

ell får man in i

Situation **Waldenstein**

llllllllllllldrig?

50

60

70

MARIA HAGSTRÖM KVINNOVÄR(L)DEN

on kryssar mellan plaststolar i en ölbar i Kambodjas huvudstad Phnom Penh med en box öl under armen. Vid ett bord finns fyllda ölglas som väntar på henne. Där sätter hon sig ibland med männen, skålar, dricker och pratar. En av dem tar tag i hennes arm och drar henne närmare. Hon försöker hålla ett visst avstånd, tar sig ur hans grepp med ett skratt och håller upp mer öl till honom. Hon vill att männen ska köpa hennes öl. De måste köpa just hennes öl. Annars har hon inte tillräckligt med pengar för att klara sig. Ju fler öl, desto mer pengar.

I en annan del av landet är Mara nästan aldrig hemma. Hon jobbar också som beer promoter, eller ölflicka som de också kallas. Hon slutar klockan elva eller tolv på natten och börjar nästa jobb, i en butik, klockan sju på morgonen. Pengarna från ett jobb räcker inte.

Hennes dröm är att öppna en egen butik, men hon kommer från en fattig familj, så hon kan mest bara drömma. Hon hoppas att beer promoters ska få högre lön, bättre rykte, bli mer respekterade.

Att sexuella trakasserier ska upphöra. Hon är en av flera tusen som jobbar för kända ölbolag. För att andra ska få roa sig.

PÅ EN BRED trottoar i Phnom Penh har Bun Visal slagit läger tillsammans med en grupp kvinnor i ren protest.

EN AV KVINNORNA ÄR GRAVID I SJUNDE MÅNADEN. HON HAR INGA PENGAR TILL FÖRLOSSNINGEN, HOPPAS PÅ ATT FÅ SIN LÖN INNAN HON SKA FÖDA.

Förbi passerar trafik i hög hastighet och avgaserna ligger täta i den heta luften. På natten sover de på presenningar och mattor. Några håller vakt i rädsla för de killgäng som ibland trakasserar dem.

Bakom dem ligger en fabrik och de – textilarbetarna – har fått nog. De sjunger arbetarsånger om hur de kämpat långa pass i fabriken. Där inne har de tidigare tillverkat

underkläder åt bland annat Walmart och H&M. Fabriken har stängts igen och de har inte fått sina löner. En av kvinnorna är gravid i sjunde månaden. Hon har inga pengar till förlossningen, hoppas på att få sin lön innan hon ska föda.

Bun tittar bedjande på mig och frå-

gar om de kan få hjälp från Sverige. Jag svarar att jag kan skriva om dem. Hon säger att hon då vill hälsa till sina chefer: "Jag försökte jobba hårt för er, är det här det jag får tillbaka?"

För att vi ska kunna köpa billiga kläder.

I BYN SAJAMA, intill Bolivias högsta glaciär, är luften syrefattig. Här bor Emiliana Laura. Hon började jobba

som 15-åring, när hennes pappa dog. Medan hennes äldre bror studerade begav hon sig till huvudstaden La Paz, för att jobba som barnflicka och sälja saker på marknader, så att hon och hennes mamma skulle klara sig. När hon senare återvände till sin hemby såg hon en plats drabbad av klimatförändringar. Jordbruket och lamauppfödningen gav inte lika mycket och många av männen hade säsongvis lämnat byn i hopp om jobb på andra sidan gränsen, i Chile, för att kanske kunna försörja familjen. Emiliana startade en hantverksförening för byns kvinnor, de organiserade sig och engagerade sig i vattenfrågan – påbörjade en kamp mot tiden. För deras glaciär smälter. Snötäcket som förr gick ner till glaciärens fot är nu bara vid toppen. Det är från den de får sitt vatten. Dagen då snötäcket är borta blir de klimatflyktingar.

För att vi vill leva på ett sätt som förstör planeten.

De är kvinnor att tänka på den 8 mars och inte glömma bort de 364 andra dagarna. De kvinnorna, och alla de andra. ☹

Stort tack till alla våra kunder.

För tredje året i rad har vi Sveriges nöjdaste bolånekunder.

Enligt Svenskt kvalitetsindex årliga undersökning har vi de nöjdaste bolånekunderna 2016. Det är vi väldigt glada för. Vår tillgänglighet, transparens och omtänksamhet har bidragit till det. Läs mer på sbab.se

SBAB!

Med fri entré, korta ledtider i utställningsarbetet och nya spännande konstnärer ska Bonniers konsthall fortsätta ställa ut. Magnus af Petersens tar över ansvaret för konsthallen 1 april. Och vill att samtidskonsten blir en del av det offentliga samtalet. **TEXT DAVID BOGERIUS FOTO JOEL NILSSON**

OKONSTLAD

Bonniers Konsthall får en ny chef 1 april. Sara Arrhenius tar över Kungliga Konsthögskolan och efterträds av Magnus af Petersens.

– Jag har en rätt lång erfarenhet av att arbeta med sånt här, vilket också givit ett stort kontaktnät. Och det finns en jättebra och väl fungerande organisation på plats så jag hoppas på ett roligt lagarbete där vi inspirerar varandra. Det finns mängder av spännande utställningar och program att realisera, säger Magnus af Petersens.

Magnus af Petersens kommer närmast från Moderna Museet där han ansvarade för museets samlingar. Innan dess har han bland annat varit Chief Curator på Whitechapel Gallery i London och intendent för den Nordiska paviljongen på Venedigbiennalen.

– Hans internationella nätverk, långvariga relationer med konstnärer och konstpublik samt hans erfarenheter från utställningar och programläggning skapar förutsättningar för detta. Framför allt tror vi att kombinationen av Magnus erfarenhet och hans passion för samtidskonst kommer att tillföra spännande energi och vitalitet till konsthallen, säger Pontus Bonnier, Bonniers konsthalls styrelseordförande.

Den påbörjade satsningen på ökad tillgänglighet, Bonniers konsthall var till exempel tidiga med fri entré, kommer att fortsätta enligt Magnus af Petersens.

– Ja, vi kommer att erbjuda visningar på flera språk och försöka ha mindre utställningar som löper parallellt och går om lott med de stora, så att det alltid finns nåt att se. Bra café och butik bidrar också till ett roligare besök.

Administrationen bakom utställningar är

ofta en tidskrävande process.

För att låna verk av etablerade konstnärer, särskilt om det rör sig om äldre konst, krävs lånebrev med ett väl utarbetat koncept, helst ett år i förväg. Sedan ska transportlådor byggas, verken granskas, protokoll upprättas och försäkringar betalas. Det blir en hel del logistik, men satsningen på samtida konst har underlättat proceduren för Bonniers Konsthall.

KONSTEN BERÖR JU OCKSÅ SÅ MÅNGA FRÅGOR SOM ÄR ANGE-LÄGNA UR FLER PERSPEKTIV ÄN RENT ESTETISKT.

– Här planerar man inte för mer än kanske två år framåt och arbetar ofta direkt med konstnärer som får möjlighet att producera nya verk. Även samtida konstnärer har ofta många projekt framför sig men det kräver ändå mindre tid än att ställa samman en mer museal utställning. På så sätt kan man ha utrymme för att korta ner ledtiderna.

BONNIERS KONSTHALL FINANSIERAS av Maria Bonnier Dahlins stiftelse, som instiftades 1985 av Jeanette Bonnier till minne av dottern Maria.

Stiftelsen delar årligen ut stipendium till unga svenska konstnärer, men i hallen som öppnades 2006 visas även utländsk konst.

Magnus af Petersens har redan börjat spåna på några idéer med sina nya kollegor.

– Det är lite för tidigt att tala om men jag kan ju bara antyda att det finns många samtida konstnärer, både i Sverige och internationellt, som är intresserade av hantverk och det vore intressant att titta på det.

Varifrån kommer ditt eget konstintresse?

– Det har faktiskt funnits så länge jag kan minnas. Jag gillade framför allt att teckna och måla själv när jag växte upp men också att gå på utställningar. Konsten berör ju också så många frågor som är angelägna ur fler perspektiv än rent estetiskt – därför är samtidskonsten ett sätt att även ta del av en mängd intressanta diskussioner i den samtida kulturen och samhällsdebatten.

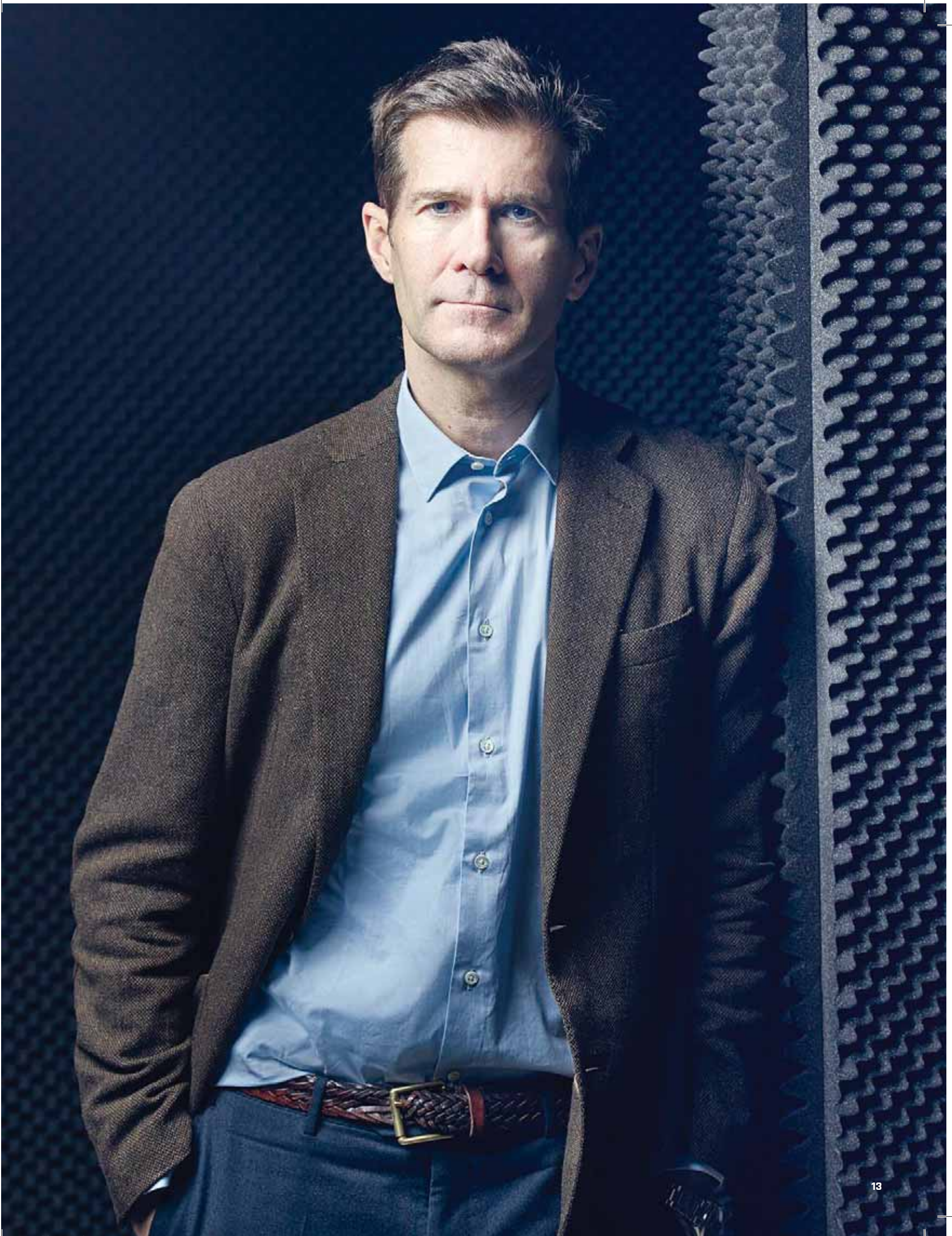
Förra året gick det extremt bra för Moderna Museet. Vad berodde det på?

– Vi hade ett par riktigt publiklockande utställningar som Olafur Eliassons *Verklighetsmaskiner* och Yayoi Kusamas *I Öändligheten* som var en jättehit. Och sen hjälpte det fria inträdet till mycket också (gäller för museets samling och vissa utställningar, red. anm.).

Hur uppfattar du konstintresset i Stockholm generellt?

– Det är bra. Om man är på resa i till exempel Tyskland och går på ett konstmuseum så kan man vara ganska ensam, men i Stockholm är det ofta fullt med folk på konsthallar, gallerier och museer. Självklart vill man att det ska vara ännu fler, men intresset är stort. Det finns flera skäl till det som att vi har bra institutioner och konstnärer. Stockholm är tillräckligt stort för att vi ska kunna ha nischade institutioner som Index på Kungsbros Strand och Waldemarsudde. ☺

MAGNUS AF PETERSENS **BOR:** Danderyd. **ÅLDER:** 50 år. **FAMILJ:** Fru och två döttrar. **INTRESSEN:** Konst, litteratur, basket, naturen, resor. **AKTUELL:** Ny chef för Bonniers konsthall på Torsgatan 19. **GJORT:** Har även varit intendent på Färgfabriken, ordförande i Xposeptember och redaktör för kulturtidskriften *Hjärnstorm*.

KVAR FÖR SIG

.....

Tre anrika skivbolag i Stockholm, tre olika sätt att ta sig an en musikmarknad som fortfarande är i förändring. Cosmos Music, Moserobie och Sound Pollution har stått kvar på egna ben och behållit sin särart och ser nu både kommande möjligheter och utmaningar. För som det en gång var för skivbolagen blir det aldrig igen. **TEXT DAVID BOGERIUS FOTO JONAS ERIKSSON**

.....

De feta åren är förbi är en tysk-österrikisk långfilm från 2005, men även en utbredd uppfattning om läget i skivbranschen.

Redan för tio år sedan dödsförklarades cd-skivan och även om försäljningen av vinylskivor har ökat något de senaste åren har de skivbolag som finns kvar tvingats anpassa sig till en ny verklighet.

De tre anrika stockholmsbolagen Moserobie, Cosmos Records och Sound Pollution har alla gjort det på sitt eget sätt.

– Förra året släppte vi en skiva med Mathias Landaeus som heter *From the Piano*. Den är väldigt speciell men otroligt bra och den fick också högsta betyg i recensionerna typ överallt. Hade det varit 2005 hade skivan sålt slut direkt men nu hände det nästan ingenting, säger jazzmusikern Jonas Kullhammar.

Det är drygt 15 år sedan Jonas Kullhammar startade Moserobie. Källarvåningen i hans radhus rymmer inte bara en studio utan även ett välfyllt lager med cd- och lp-skivor i beiga pappkartonger.

Inget av Moserobies över 100 skivsläpp finns på Spotify eller någon annan streamingtjänst.

– Man får ta mig med en nypa salt eftersom jag är kritisk till hur det ser ut. Det finns ju de som hävdar motsatsen, men mina jazzbolagskollegor släpper sina skivor på Spotify och de får aldrig några pengar. Det är ingen som redovisat några bra siffror för mig i alla fall.

Jonas Kullhammar menar att artisternas avtal med Spotify och liknande streamingtjänster är anpassade för en tid då det såldes fysiska skivor. Det krävs en enorm försäljning för att artisten ska få några pengar att tala om.

– Vad jag har hört så tjänar storbolagen mer pengar än nånsin nu, men det gör inte småbolagen.

Moserobie kom till under ganska slumpartade former när Jonas Kullhammar Quartet skulle ge ut första skivan *Salut* våren 2000.

– Jag kände att jag ville göra det själv, men tanken var inte att starta ett skivbolag. Det kom sig av att jag hade flax och att skivan blev en succé. Jag hade ingen distribution utan skötte även den själv. I och med att jag turnerade mycket runt om i Sverige så gick det ganska smidigt. Jag hade alltid med mig skivor till den lokala skivhandeln på orten.

Moserobie var glödhet.

Skivsläpp med jazzartister som The Torbjörn Zetterberg Hot Five, Ludvig Berghe Trio och Alberto Pinton gick hem hos såväl recensenter som hos jazzkännasörer. Omkostnaderna var så små att skivorna oftast hade gått plus samma dag de släpptes, trots att Jonas Kullhammar ofta tackade nej till artister han visste skulle sälja bra.

– Jag vill bara ge ut sånt som jag verkligen tycker är fantastiskt och med folk som är goda vänner. Jag lägger ner så mycket

obetald tid på det här och det kan jag inte göra för nån som inte betyder nåt för mig.

Efter de inledande succéerna kom vändningen.

Streamingtjänsterna fick skivbutik efter skivbutik att slå igen. Även om skivköpartraditionen fortfarande är stark inom jazzen finns det nästan inga affärer att handla i.

– Hade det fortsatt som för 12-13 år sedan hade jag fan varit rik i dag. Även om det aldrig var målet så hade det varit härligt och dessutom hade det skapat en dragligare tillvaro för många musiker.

COSMOS MUSICS VD Robert Litsén låter mer optimistisk.

Skivbolaget Cosmos Music är sprunget ur etiketten Amigo som fyllde 50 förra året. Det startades av bröderna Per-Anders och Jan Boquist i Vasastan, men ligger nu vägg i

VAD JAG HAR HÖRT SÅ TJÄNAR STORBOLAGEN MER PENGAR ÄN NÅNSIN NU, MEN DET GÖR INTE SMÅBOLAGEN. **Jonas Kullhammar**

DAVID BOGRENUS

MOSEROBIE

LIGGER: Björkholmsvägen i Orminge

STARTADE: 2000

SPECIALITET: Jazz

DAVID BOGERIUS

FÖR BARA FEM ÅR SEN VAR DET ETT ENORMT STEG ATT NÅ UTANFÖR NORDEN, MEN I DAG KAN VI FAKTISKT HJÄLPA ARTISTER ATT NÅ NYA FANS. **Robert Litsén**

vägg med Handelsbanken i hörnet Ölandsgatan/Götgatan. Enligt Robert Litsén är Cosmos en välmående 50-åring.

– Jag tror att det beror på flera olika faktorer. Vi ser ju hur det utvecklar sig i världen där streaming ökar och de geografiska gränserna suddas ut. För bara fem år sen var det ett enormt steg att nå utanför Norden, men i dag kan vi faktiskt hjälpa artister att nå nya fans i framför allt England, USA och Tyskland och det känns jättekul.

Även om det finns andra inkomstkällor så är streamingen den största. Robert Litsén ser stora möjligheter i och med tillgängligheten till musiken.

– De släpps kanske 200 000 låtar varje månad och då måste vi, med vår expertis,

få våra artister att bryta igenom bruset. Visst kan det räcka med att hamna på en spellista men det gäller för oss att jobba med allt från bloggar och tidningar till tv och arrangörer av spelningar.

– Nu när vi har USA, England och Tyskland som marknad finns det kanske 40-50 så kallade "gatekeepers", alltså medier som verkligen kan göra skillnad, och det är jättespännande att arbeta på det sättet.

En av nycklarna till framgången är, menar Robert Litsén, att se det i ett längre perspektiv.

– Jag tror att det är det som är utmaningen för många. Förut kunde du få tillbaka pengarna och mer därtill på kortare tid när du släppte ett album, men sett till fem, tio

COSMOS MUSIC

LIGGER: Korsningen Ölandsgatan/Götgatan
STARTADE: 1956 under namnet Amigo
SPECIALITET: Pop

eller 20 år fram i tiden så sålde du inte så mycket mer. Men i och med streamingen så vågar folk lyssna på musik de inte känner till och när de har hittat sånt som de gillar så lyssnar de på det jättelänge.

Hos Cosmos Music finns en ganska spretig samling artister – som Toni Holgersson, Say Lou Lou och Magnus Carlsson.

– Det är allt från jazz till elektronisk dansmusik och det tror jag är en av våra styrkor, även om det där är en balansgång. Vi är 20 pers på Cosmos med olika kunskapsområden men det finns genrer där vi inte verkar.

EN SÅDAN ÄR metal och hårdrock där Sound Pollution har en framskjuten position.

På Stora Nygatan 18 i Gamla Stan ryms ►

SOUND POLLUTION

LIGGER: Stora Nygatan i Gamla stan

STARTADE: 2000

SPECIALITET: Hårdrock

STREAMINGEN HAR BÖRJAT GE EN DEL PENGAR, SÅ ATT I ALLA FALL EN PERSON KAN JOBBA MED DET PÅ HELTID.

Calle von Schewen

såväl kontor som lager och skivbutik för ett av Nordens största musikbolag.

– Liksom alla som sålde musik så har vi haft några jobbiga år, men de senaste tre åren har vi visat positiva resultat i boksluten. Det känns som att hela marknaden har stabiliserats, säger Calle von Schewen, grundare och promotional manager.

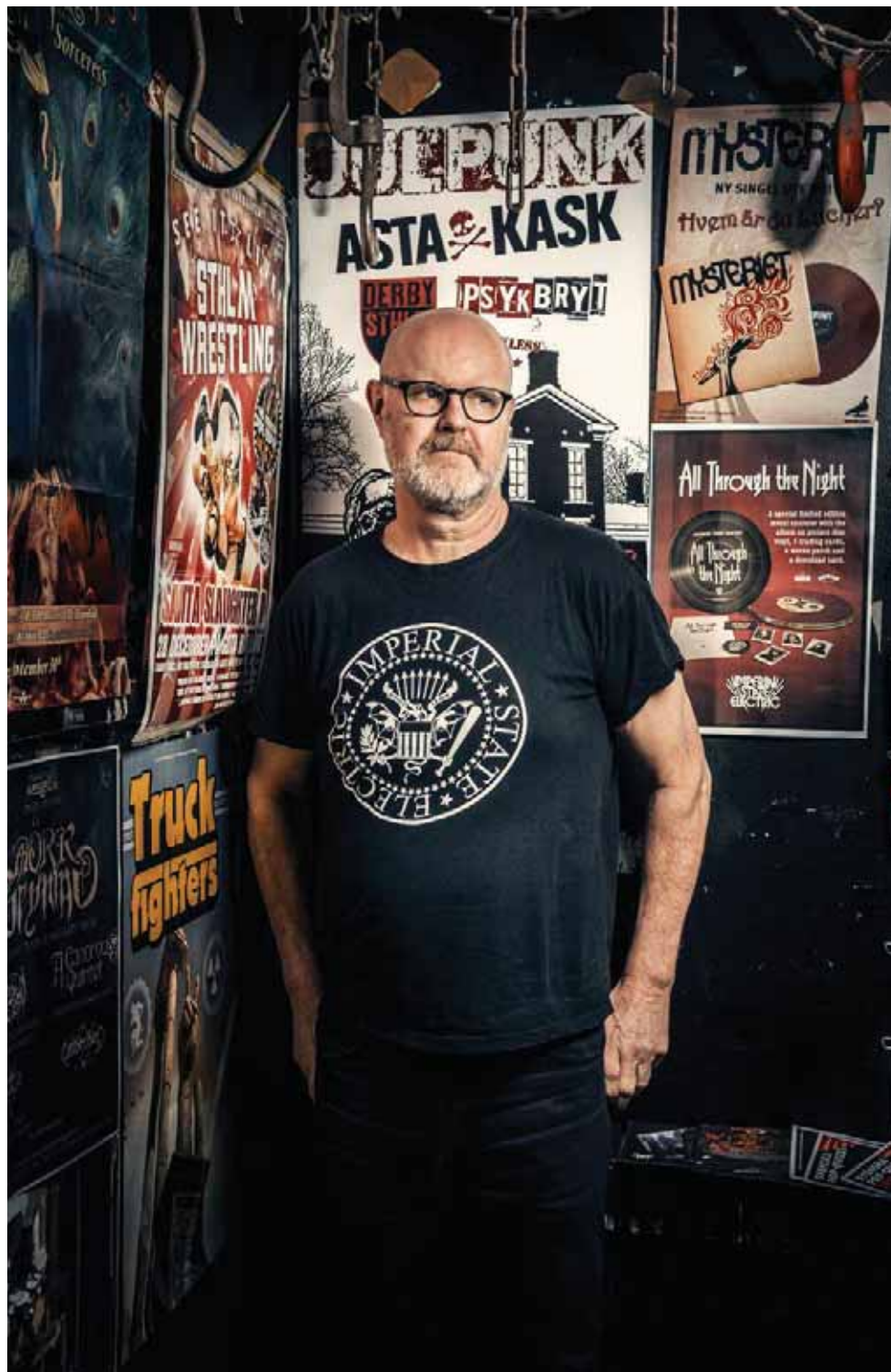
Streamingen har börjat ge en del pengar, så att i alla fall en person kan jobba med det på heltid, men den fysiska skivförsäljningen är fortfarande Sound Pollution's största intäktskälla. Och det med stor marginal.

– När här på kontoret sa att cd-skivan är borta om två år. Det tror inte jag, men jag vet inte. I många nya bilar finns det ju ingen cd-spelare. Men jag tror heller inte att lp-skivans återkomst är en fluga. Jag köpte själv en ny vinylspelare nyligen.

Sound Pollution började som skivbörsen House of Kicks som sålde begagnade lp-skivor i en gränd i Gamla Stan på åttiotalet.

Efter att verksamheten utökats med egen import och även distribution kom den första egna utgåvan 1990. Det var en tolvtumsp ep med Upplands Väsby-bandet Therion. Skivbolaget blev tillsammans med butiken mycket viktigt för nittiotalets death metal-våg.

– Den kändes väldigt stockholmsbase-rad. Jag var åtta-tio år äldre än killarna som

spelade dödsmetall och fattade inte alls musiken till en början, men som gammal punkare kände jag igen mig i den "do-it-yourself"-mentalitet som fanns där.

Efter framgångar med bland annat The Hellcopters köptes House of Kicks upp av ett större bolag, MNW, men efter bara ett par år återupptod bolaget under namnet Sound Pollution, som i dag har de två underetiketterna Black Lodge och Wild

Kingdom. Bland de senaste skivsläppen finns punkveteranerna KSMB, glammiga Heavy Tiger och Nicke Anderssons välrenommerade rockband, Imperial State Electric.

– Jag vet inte vad som kommer att hända i framtiden men vi kommer i alla fall att fortsätta släppa bra skivor. Som senaste Imperial State Electric-skivan. Om den bara spelades lite i radion skulle det bli en sån hit. 📍

FÖLJ OSS PÅ SOCIAL- REALISTISKA MEDIER.

Upptäck Stockholm utan filter @situationsthlm

SITUATION
S T H L M

RUM I VÄRLDEN

I ett gammalt gårdshus vid Mariatorget har Lisa Ekdahl sina rum i världen. Några akustiska gitarrer, ett piano, studio i en del av lägenheten. Bakom tunna vita gardiner, bland Leonard Cohen-vinyl, dova trä möbler och gamla sparade saker, har låtarna till nya skivan *När alla vägar leder hem* – den första på svenska på tio år – blivit till. Men det var vid ett köksbord i en liten fiskeby i Portugal hon började längta efter det svenska igen. **TEXT ALEXANDRA SUNDQVIST FOTO ANNELI HILDONEN**

Lisa Ekdahl rör sig ledigt genom hemmet, ett gårdshus från förra sekelskiftet. Hon plockar upp sin kamera och trycker av, tar på sig en hatt och gör sedan en gest mot en klädställning med blusar och känningar i skira tyger. Hon gillar "att spara gamla saker", säger hon. Vindsutrymmet däruppe är fullt.

Här, i närheten av Mariatorget, har Lisa Ekdahl bott i 16 år.

Det är hennes oas, hennes egna rum i världen. Det är här hon skriver sin musik bakom tunna, vita gardiner. Ett litet Paris med dova trämöbler mot senapsgula väggar och frostbitna pallkragar utanför. Ett hem fyllt av Leonard Cohen-vinylor och orna-mental träpanel, där det också finns en inspelningsstudio med en spetsklädd ljud-dämpare ovanför mixerbordet.

– Jag vill aldrig flytta härifrån. En positiv sak med att bo så här är att jag kan låta och spela musik utan att störa nån. Vi har bara en granne, en forskare, men han är nästan aldrig hemma.

– Jag känner mig verkligen hemma här. Jag känner mig inte så igenkänd, för alla är mer eller mindre igenkända på Södermalm. Det är ingen stor sak.

Men, påpekar Lisa Ekdahl, det område hon flyttade till vid millenieskiftet har förändrats en hel del. Mariatorget är i dag mer "uppiffat", mer livsstilsorienterat.

– Jag är glad att Stadsmissionen flyttade in i kyrkan vid torget, de har soppkök där varje dag. Det är skönt att det inte blev en till inredningsbutik. Inget ont om inredning, jag gillar inredning – men det finns rätt många såna butiker i närheten redan.

VI HAR FLYTTAT oss till köket, där Lisa Ekdahl skär loss en bit mörk choklad vid diskbänken. Tätt intill ligger en inbjudan till dramatiseringen av Lena Anderssons roman *Egenmäktigt förfarande*, med premiär samma kväll. Lisa Ekdahl älskar boken och dess huvudkaraktär Ester. Hon är helt övertygad om att vännen Krister Henriksson kommer att briljera på teaterscenen i rollen som den arrogante, och för Ester ouppnåelige, konstnärsmannen Hugo Rask.

Klart Lisa ska gå.

Bredvid det lilla köksbordet hänger en akustisk gitarr tätt intill en terapilampa.

En annan gitarr står i ett hörn. Hon tar en av gitarrerna och börjar med ens att spela en låt. Hon sjunger "Dom band som binder

mig", en singel från 2004 – tillika en duett med Lars Winnerbäck. Det är en sorglig visa om att släppa taget, men som också innehåller en förnimmelse av bitterljuv frihet.

Låten finns med på Lisa Ekdahls skiva *Olyckssystemer*, som Lars Winnerbäck producerade. Deras samarbete fortsatte på albumet *Pärlor av glas* 2006.

Sedan dess har Lisa Ekdahl inte gett ut något egenskrivet material på svenska – förrän nu.

Nya skivan *När alla vägar leder hem* innehåller ett pärlband av egna svenska popvisor – liksom en handfull tolkningar från tv-programmet *Så mycket bättre* – som Lisa Ekdahl medverkade i. Det var inte första gången hon fick frågan från musikprogrammet, men det var första gången det

erfarenheten med *Så mycket bättre*, insåg jag att det kommer inte vara nånting i jämförelse med hur det var då.

Hon tillägger:

– Programmet har dessutom blivit mer och mer av ett tolkningsprogram, där låtskrivandet är det centrala och där friheten att ändra i andras låtar är större än tidigare. Jag känner mig väldigt bekväm med låtskrivandet och visste att jag kunde luta mig mot det. Jag tänkte: "Jag ska spela en låt om dagen, men annars kan jag bara strutta runt!"

Lisa Ekdahl hade dock ett villkor – om hon blev trött under de långa inspelningsdagarna ville hon lägga sig under ett träd och vila "annars skulle jag bli galen". Det var inga problem. Resten är historia. Hennes jordnära, lugna och nyfikna sätt gav det vanligtvis

JAG VILL ALDRIG FLYTTA HÄRIFRÅN. EN POSITIV SAK MED ATT BO SÅ HÄR ÄR ATT JAG KAN LÅTA OCH SPELA MUSIK UTAN ATT STÖRA NÅN.

"kändes rätt" att tacka ja.

– Jag gick från att tycka att det var helt uteslutet till att det var jätteintressant. Mitt genombrott på nittio-talet kom väldigt plötsligt, singeln "Vem vet" spelades i radion hela tiden och skivan sålde i 800 000 exemplar. Jag gick från att vara helt okänd till att bli igenkänd över en natt och jag var verkligen inte beredd på det. Så när jag jämförde den

uppskrivade programmet dynamik.

På sin dag ordnade hon exempelvis en kollektiv vilostund. Under den iklädde hon som sig rollen som Beppe Wolgers, Sveriges sovfärbör nummer ett, som kröntes till mysig landsfader i nattmössa tillsammans med dockorna Busan, Gäsplan, Kraman, Dockan och Sigrid i *Godnattstunden* i slutet av sextio-talet.

Men också hyllad textförfattare och poet.
 – Det har funnits ett slags Beppe Wolgers-komplex hos mig tidigare. Jag har tänkt att han är en slö poet – men en väldigt snygg sån. Jag ville vara Beppe Wolgers på min dag helt enkelt. Tanken var att vilan skulle gå att göra tv av, samtidigt ville jag att den skulle vara folkbildande. Jag läste en av hans diktsamlingar högt. Det blev väldigt lyckat. Jill Johnson somnade ju till och med.

KORT INNAN LISA Ekdahl fick en förfrågan om att vara med i *Så mycket bättre* i början av förra året, hade hon funnit sig sittandes vid köksbordet i sitt hus i en fiskeby i Portugal med en slags längtan efter "det svenska". En längtan efter att återigen skriva låtar på sitt modersmål efter en framgångsrik karriär i Frankrike och tre skivor i följd på engelska. "Utlandsåren", som hon kallar dem, har innehållit turnéer på så väl Island som i Kina och en kortare tids boende i New York.

Lisa hakade på de förfrågningar som verkade roliga, flöt med, hade fullt upp.

Men så en kväll fanns där en vilja att "återigen vara en kedja i den länk som är musik-Sverige".

– Rätt vad det var så satt jag där i Portugal och tittade på musikklipp från sextio- och sjuttio-talet med Beppe Wolgers och Olle Adolphson. Men jag lyssnade också på Barbro Hörberg, Monica Zetterlund och Ted Gärdestad. För första gången på tio år så kände jag en verklig drivkraft till att skriva på svenska.

På ett sätt kan man säga att Lisa Ekdahl, där i huset på den portugisiska landsbygden med välfyllda bokhyllor, sökte sig tillbaka till sina musikaliska rötter.

Hon återvände till den musik som hon växte upp med – den musik som spelades i det gröna vågen-kollektiv utanför Mariefred dit familjen flyttade när hon var fem år. Föräldrarna bestämde sig då för att lämna Stockholm och börja ett nytt liv på landet, med fyra andra familjer. Så småningom byggde de egna hus runt om huvudbyggnaden.

Det var en uppväxtmiljö präglad av nyfikenhet och en känsla av allting går att lära

JAG GÖR ALLTID TEXTEN OCH MELODIN SAMTIDIGT OCH SMÅSPELAR TILLS JAG HÖR NÅNTING. SEDAN UTGÅR JAG FRÅN DET OCH BYGGER VIDARE PÅ DET.

sig. Oavsett om det gällde grönsaksodling, fårskötsel – eller att spela musik.

En "do-it-yourself"-kultur i sjuttio-talskolorer under tidens paroll "alla kan spela", men också "alla barn kan".

Det var så Lisa Ekdahl lärde sig att spela. Ensam med gitarren.

Som barn lyssnade hon på egeninspelade kassetband när hon inte kunde sova.

Hon minns särskilt ett, en radioupptag-

ning av en konsert med Monica Zetterlund.

– Jag lyssnade så mycket på det där bandet att när jag väl fick glädjen att uppträda tillsammans med Monica kändes allting så nära, som om jag redan träffat henne. Vi gjorde en konsert tillsammans på Konserthuset 1996. Det var stort för mig. Jag är inte den som känner mig "starstruck" särskilt ofta men då hände det, säger hon och fortsätter:

– Vi repade hemma hos Monica, hon var väldigt skör och sjuk då och i dålig form men jag var aldrig orolig inför konserten. Jag visste att hon skulle fixa det. När hon väl klev upp på scenen märktes ingenting av hennes bekymmer. Hon var i toppform, jag har aldrig sett en sån kontrast.

Har du sett filmen *Monica Z?*

– Nej, jag vågar inte. Det är lite som att de gjort en film om allas farfar eller mormor. Alla har en relation till Monica Zetterlund. Jag tycker inte att en kan ta sig friheten att tolka hennes liv i en spelfilm, det är inte så länge sen hon dog. Det ligger så nära i tid.

ÄVEN ARTISTEN OCH textförfattaren Barbro Hörberg har betytt mycket för Lisa Ekdahl.

De där upphöjda ögonblicken Barbro Hörberg beskriver i sina sångtexter, de som hon själv kallade för "korta lyckor" – grönskan i parken om våren, att krypa ner hos sitt sovande barn, stillheten i huset efter att den sista gästen lämnat festen...

– Det finns en typ av njutning i nåt flyktigt i Barbros låtar, men också i Monicas. Den

känslan har jag försökt att införliva på mitt eget album. Jag vill att skivan ska kännas så där som det känns tidigt på morgonen, innan dagen river i gång. Det är en stund när allting står still, en förnimmelse av nånting upphöjt, också det målande berättandet i sextio- och sjuttitalsvisan inspirerar.

– När jag gör musik vill jag gärna skapa en värld det går att vara i för den som lyssnar. Jag blir glad när människor har min musik som sällskap. Självt har jag musik som sällskap hela tiden.

Och visst märks det. Hennes hem är fullt av musik, även om hon, som hon säger, "inte har 18 gitarrer". Här finns ett par akustiska gitarrer, en elgitarr och ett piano utspridda i de olika rummen, liksom ett väl-

I LISAS BOKHYLLA

The Biba Years 1963-1975 av Barbara Hulanicki och Martin Pel. "Jag älskar den här boken. Den har inspirerat mig i arbetet med min nya skiva. Jag gillar färgställningen på sextio- och sjuttitotalen, estetiken och kläderna. De har en känsla som jag vill införliva i musiken."

Frida Kahlo: Face to face av Judy Chicago och Frances Borzello. "Jag har fått den av min bästa vännina."

Den ärliga bedragaren av *Tove Jansson* "Jag har stulit den av min mentor."

Gösta Berlings saga av Selma Lagerlöf "Påminner mig om min kärlek till Sverige."

isolerat sångbås och ett mixerbord, troligtvis från sjuttitalet, som hon köpt under en utförsäljning på Sveriges Radio.

Tröskeln till att fatta ett instrument och spela in en låt är således låg.

Det är så hon vill ha det. Det blir lättare att arbeta, att skriva i vardagen.

Sin arbetsprocess beskriver hon som "intuitiv".

– Jag gör alltid texten och melodin samtidigt och småspelar tills jag hör nånting. Sen utgår jag från det och bygger vidare på det.

ATT GÖRA EN skiva på svenska krävde en hel del av henne. Det var inte direkt vad det franska skivbolag hon haft under flera år förväntade sig av henne. Eller den engelska bokaren för den delen. Det fanns med andra ord ingen befintlig struktur kring ett skivsläpp på svenska.

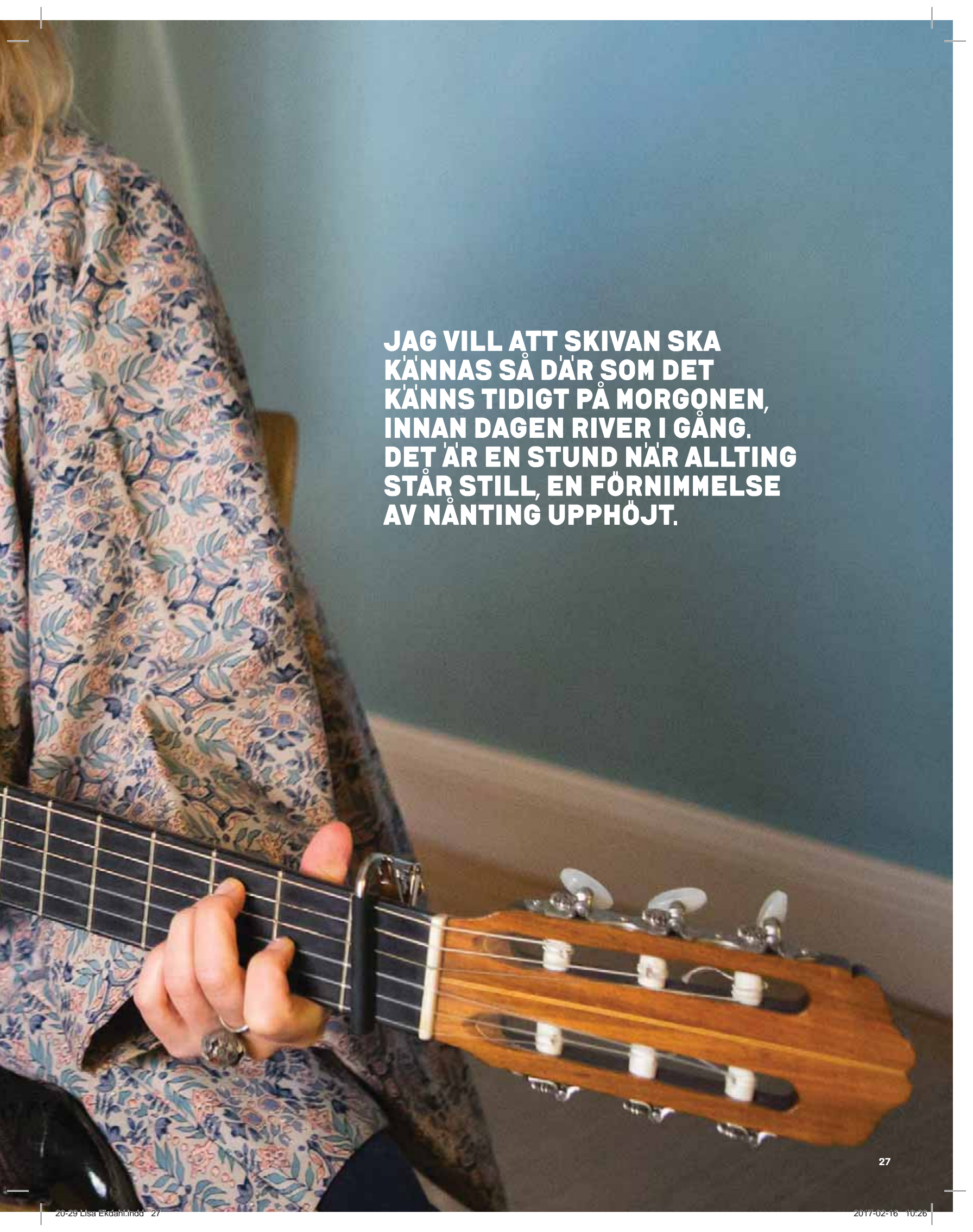
Den fick hon skapa själv.

– Om man vill göra nåt, exempelvis ett album, så måste man lägga ner enormt mycket kärlek, tid, kraft och omsorg på det. Då måste det finnas en stark längtan där, inte bara ett infall. Längtan är väldigt viktig när man fattar sitt beslut, den är en essentiell del av att starta nånting. Särskilt om det är nåt man själv ska driva igenom. Om man får en fråga att spela i ett främmande land, då är det nåt annat.

Lisas Ekdahls utlandskarriär började redan 1996.

Efter det massiva genombrottet med debutskivan *Lisa Ekdahl* två år tidigare blev uppståndelsen runt henne så stor att det kändes härligt att stå på en scen där ingen visste vem hon var, bara vara en sångerska och musiker i mängden i stället för Sveriges största popstjärna. ▶

**JAG VILL ATT SKIVAN SKA
KÄNNAS SÅ DÄR SOM DET
KÄNNS TIDIGT PÅ MORGONEN,
INNAN DAGEN RIVER I GÅNG.
DET ÄR EN STUND NÄR ALLTING
STÅR STILL, EN FÖRNIMMELSE
AV NÅNTING UPPHÖJT.**

Hon "upptäcktes" av den legendariska EMI-producenten Kjell Andersson och fick skivkontrakt efter att hon körade på en av Toni Holgerssons skivor. Där och då bad Toni Holgersson henne att spela en av sina egna låtar – för Kjell Andersson. Han blev begeistrad.

Resultatet blev den självbetitlade debuten som också blev en av de bäst säljande svenska debutskivorna någonsin.

Och för Lisa Ekdahl blev det början på en period fylld av skräckblandad förtjusning.

Hon, som alltid hade varit ganska blyg och tillbakadragen, fick kämpa med kändisskapet och offentlighetens skuggsidor.

– Folk visste var jag bodde och stod utanför och tittade in i min lägenhet, det var inte kul.

FÖR LISA EKDAHL, som spelat på små klubbar tillsammans med Peter Nordahls jazztrio innan genombrottet, lockade det småskaliga mitt i all uppståndelse.

De reste till Frankrike och spelade på jazzklubbar.

– Det var skönt att inte vara så iakttagen. Visst, folk är där och lyssnar men för dem var jag helt okänd. Det var härligt att känna sin naturliga magnetism och inte bara vara en del av nåt kändisskap eller en hajp.

Tillsammans med pianotrion spelade hon tre set om dagen i tio dagar.

– Det var lite av den gamla skolans jazzmanér, jag sjöng jazziga trettiotalstandards. För varje kväll kom det mer och mer folk. Jag kände mig fri i det. Under såna där set finns ett stort utrymme för improvisation, för att vara i musiken och hänge sig.

Efter det "rullade det bara på", för att använda hennes ord. Det blev flera skivor på engelska och turnéer över hela världen. Lisa Ekdahl är också en av få svenskar som fyllt den anrika teatern Olympia i Paris till bredden. Olympia är en av Europas mest klassiska scener där legender som Édith Piaf, Judy Garland och Nina Simone uppträtt.

Det hela förevigades på liveskivan *Lisa Ekdahl at the Olympia, Paris*.

PÅ LISAS NYA skiva finns en rad upphöjda ögonblick.

Skivan präglas överlag av en slags framåtrörelse i ett värmande motljus. Hennes två senaste skivor på svenska var dovare, mörkare, mer sorgliga. I det inledande titelspåret "När alla vägar leder hem" sjunger hon, över en visslande slinga: "Plötsligt var

JAG TOG MIG RÄTTEN ATT VARA LÅTSKRIVARE I EN TID NÄR DET VAR GANSKA RADIKALT MED KVINNLIGA LÅTSKRIVARE.

allting nytt igen, med nya ögon såg vi oändligheten/Plötsligt var allting bra igen, med lugna steg gick vi långsamt hem”.

Raderna sätter tonen för albumet. Det finns en framförsikt och förtrolighet, liksom ett nära tilltal. Men också en ren och pur kampvilja. Den svala bossanovan ”Ryggradslös värld” är en hymn till att våga kämpa för en bättre värld.

”Framåt kamrater!” manar Lisa över en vindlande tvärflojt.

– Det är en kampsång, men ändå med det perspektivet att det är inom oss själva det händer. Hur ska saker förändras om det inte börjar inom oss?

Det är så hon själv tagit sig an musikscenen, en musikscen som såg avsevärt annorlunda när hon själv debuterade som 22-åring. Männen var i grav majoritet i musikbranschen.

– När jag gjorde mitt första album var det mycket mera ovanligt med kvinnliga låtskrivare. Genom att skriva mina egna låtar i mer än 20 år har jag bidragit till att förändra det. Jag tog mig rätten att vara låtskrivare i en tid när det var ganska radikalt med kvinnliga låtskrivare. Men nu väller det av kvinnor som skriver musik, det är väldigt kul. Det känns som att tiden har hunnit ikapp mig.

Hur var det att slå igenom som kvinna på nittiotalet?

– Nittiotalet var otroligt sexistiskt. Till och med kvinnliga nyhetsankare objektifierades. Det anordnades omröstningar under parollen; ”Vem är det sexigaste nyhetsankaret?” Det var en jättekonstig tid. Kvinnliga artisters yttre kommenterades väldigt mycket. I dag kan man inte skriva dumma saker om nåns kropp i tidningen och stå oemotsagd. Det kunde man då. Det är inte riktigt lika låst längre. Det gillar jag, det är faktiskt inte okej att hålla på så.

Hur hanterade du det klimatet?

– Genom att ha kläder på mig under hela nittiotalet, mycket kläder. Ibland tog jag gärna en halsduk extra som ett slags skydd. Det var en stor hets kring att kvinnor skulle klä av sig i herrtidningar bland annat. Det är inget fel med att vara naken, men allt skulle vara på ett visst sätt hela tiden.

I slutet av förra året spreds en artikel på nätet där du bet av Aftonbladets Jan-Olov Andersson – som ställde många frågor om ditt privatliv – med orden ”patriarkatet är på väg ner”... Många blev glada och förvånade. Vad hände?

– Han ställde frågor som jag var väldigt tydlig med att jag inte ville svara på. Men han accepterade inte det och ledde hela tiden tillbaka samtalen till frågor om min familj och mitt privatliv. Till slut sa jag åt honom. Det var roligt att det gick i tryck. För mig har det funnits en tid när jag påpekade såna saker utan att de någonsin gick i tryck. Kanske för att de som skrev inte fattade vad jag menade, men nu fattade alla. Människor har stannat mig på gatan och sagt att det var så bra sagt. Nån skrev till mig att de skulle göra kylskåpsmagnet med citaten. Det kanske jag också skulle göra, det skulle vara roligt merch, skrattar Lisa Ekdahl.

Men blir med ens allvarlig.

– För mig har kampen alltid legat i att bara framhärda i att göra det jag gör, i stället för att lägga energi på att gå i konflikt med folk. Men det var väldigt roligt att artikeln fick en sån spridning. Jag var Sveriges mest googlade person 2016. Det måste ha haft med den artikeln att göra. Men till syvende och sist handlar ju allt om att vi kvinnor vill ha utrymme att få göra det vi vill utan att bara få frågor om privatliv eller moderskap.

LISA EKDAHL

FÖDD: 1971 i Stockholm.

BOR: Mariatorget.

YRKE: Artist och låtskrivare.

FAMILJ: Två barn, sambo.

BAKGRUND: Debuterade 1994 med skivan *Lisa Ekdahl*. Den sålde 800 000 exemplar. Har givit ut 13 skivor på svenska och engelska och har haft en framgångsrik internationell karriär under en stor del av 2000-talet.

DISKOGRAFI I URVAL: *Olyckssystem* (2004), *Pärlor av glas* (2006), *Give Me That Slow Knowing Smile* (2009), *Lisa Ekdahl at the Olympia, Paris* (2011) och *Look to Your Own Heart* (2014).

05.30 ÅRSTA PARTIHALLAR

När de flesta Stockholmare snoozat klart och gnuggar sömnen ur ögonen är rulljangsen i full gång i Årsta partihallar. Situation Sthlm gjorde ett besök där klockan 05.30 bland rosor, granatäpplen och havskräftor. TEXT GERD ERIKSSON ILLUSTRATION MAGNUS SANDBERG

tt myller av långträdare och tunga godstransporter kör kors och tvärs i mörkret på partihallsområdet. De flesta kommer redan före klockan 04.00 för att lossa sina varor från Holland, Italien, Kenya, Sydamerika och Smögen.

Inne i Trädgårdshallen jobbar grossisterna som tar emot blommor. En fyrkantig termometer i taket visar digitalt att temperaturen i gången mellan grossisterna är 17 grader och att utomhustemperaturen är fem grader. Temperaturen i blomsterkyllarna är alltid mellan fyra och åtta grader.

– Man vänjer sig vid kylan och även om det kan tyckas att det är tidigt att börja jobba redan 03.30 som vi gör, så finns det alltid nån ny sorts ros som gör mig glad när jag kommer till jobbet, säger Rickard Lagrelius på Florahallen, en av grossisterna.

Han driver Florahallen tillsammans med sin bror Johan Lagrelius och det var deras farfars mamma som startade företaget 1905. Då sålde hon blommor i källaren till sitt bostadshus på Jakobsbergsgatan inne i stan. Nu har Florahallen legat i Årsta partihallar sedan början av sextiotalet. Bröderna Lagrelius för familjetraditionen vidare. De kan alla blomsternamnen på latin, handelsspråket för blommor ute i världen är nämligen latin. Tulipa är tulpan, Delphinium är riddarsporre och Muscari Botryoides är pärlhyacint.

På ett bord i Florahallen finns frukost framdukat både för personal och kunder som kommer för att göra sina inköp. En av dem är Irene Ekstrand från Ekstrands blommor i Högdalen. Hon är där för att handla tulpaner, rosor och liljor och lovordar speciellt deras rosor från Kenya. Men så här års är det tulpaner hon säljer mest av.

– Alla kunder vill ha tulpaner nu på våren. Egentligen gillar jag inte tulpaner, de ändrar sig så fort och står inte heller länge, säger Irene Ekstrand, som kör till

Jocke Rosengren [namnet är inte taget] på grossisten Flowertrading vill att blomsterkyllan alltid är välfylld. Elin Jättne från Hellborgs blommor och Margareta Wärn från Silverdals blommor är där för dagens inköp.

Jonathan Lagrelius är femte generationen i samma släkt som jobbar på Florahallen.

Katarina Aronsson på Flowertrading gillar det nära samarbetet med kunderna.

Årsta partihallar i stort sett varje morgon med sin skåpbil.

Hon måste alltid tänka på att det är tillräckligt varmt i skåpbilen så att inte blomorna fryser på vägen tillbaka till butiken. Klockan är 05.30, blomsterbutiken i Högdalen öppnar 09.00.

Grossisterna i Trädgårdshallen lånar och handlar också friskt av varandra.

Är det någon som saknar en bunt rosa rosor av ett visst slag går man till grannen. Och innan klockan blivit 06.30 har ett femtontal blomsterbutiker och restauranger varit och gjort dagens inköp i Trädgårdshal-

MAN VÄNJR SIG VID KYLAN OCH ÄVEN OM DET KAN TYCKAS TIDIGT ATT BÖRJA JOBBA REDAN 03.30 SOM VI GÖR, SÅ FINNS DET ALLTID NÅN NY SORTS ROS SOM GÖR MIG GLAD NÄR JAG KOMMER TILL JOBBET. Rickard Lagrelius

Rickard Lagrelius farfars mamma startade Florahallen. I dag driver han den med sin bror Johan Lagrelius.

Delshad Fereidoun på Lindus Import tittar igenom dagens ordrar.

len. Vissa skickar sina beställningar i förväg så att de är packade och klara på stora vagnar när de kommer. Men de allra flesta vill själv komma dit och titta och välja.

Och kvinnorna verkar vara i klar majoritet när det gäller att driva blomsterhandlar i den här stan. Det är bara kvinnor som går

runt med inköpslistor i händerna.

– Det här är också en social plats för de små blomsterhandlarna. De som har tid sätter sig och fikar och snackar lite innan det är dags att åka tillbaka och ställa ordning i butiken, säger Elin Jättne på grossisten Flowertrading.

MITT EMOT TRÄDGÅRDSHALLEN ligger hallen för grönsaker och frukt.

En av grossisterna där är Lindus Import. Där finns: granatäpplen, bananer, cassava, rucola, vitkål, melon, stora nätsäckar med lök och mycket, mycket mer. De som jobbar där är stressade och har inte riktigt tid att prata med oss. De plockar i ordning ordrar som chaufförer kör ut till torghandlare och butiker runt om i stan. Några kunder kommer direkt och handlar och då går de

till den lilla luckan där chefen sitter för att betala sina varor.

En gång i tiden kallades Årsta partihallar för Stockholms skaffereri. Då fanns det också en central förvaltning i Stockholms stad som tog hand om området – Slakt- och saluhallsförvaltningen. Den upphörde för tio år sedan och i dag sköter staden bara vägarna emellan de stora hallarna, resten sköts av externa förvaltare och samhällighetsföreningar.

Nu finns det även bilfirmor, däckfirmor och en motorcykelklubb i området.

VÅRT SISTA STOPP blir fiskhallen. Det känns på doften utanför att vi hamnat rätt.

Vi kliver först in på Bexanders Rökeri som är den enda fiskgrossist som legat där ▶

Kenneth Bexander med en rökt laxsida. Det tar en vecka från rå fisk till färdigrökt sida.

Fiskaren Georg Bexander var den som en gång startade Bexanders rökeri.

sedan partihallarna öppnade för över 50 år sedan. De har många stamkunder och levererar till saluhallen på Östermalm, andra saluhallar, fiskaffärer och restauranger i Stockholm. Varmrökt lax är deras specialitet och de skär den fortfarande för hand.

– De varmrökta laxsidorna har sålt bra ända sen starten. Det som blivit populärare på senare år är de rökta räkorna, säger Ken-

neth Bexander, sonson till fiskaren som en gång i tiden startade Bexanders Rökeri.

Granne med den rökta fisken ligger

Fiskmästarn. Även där är det en son som tagit över pappans firma. Fiskaffären låg tidigare i Bredäng, men flyttade till Årsta Partihallar 1993. Magnus Bergström tycker att området har förslummats sedan staden tog sin hand från förvaltningen av det. Lastpallar och annan bräte ligger i stora högar mellan husen uppe vid Fiskhallen. De mindre grossisterna tycker inte att det är värt att betala avgiften för sophämtning.

Magnus Bergström på Fiskmästarn har nyss fått in en laddning havskräftor från Smögen som ska kokas. Kokningen sker nere i källaren där även bassängerna för humrarna finns. Snillrika bassänger i tre våningar där vattnet rinner genom snäckskal och sand för att humrarna ska trivas så bra som möjligt.

DE VARMRÖKTA LAXSIDORNA HAR SÅLT BRA ÄNDA SEDAN STARTEN. DET SOM BLIVIT POPULÄRT PÅ SENARE ÅR ÄR DE RÖKTA RÄKORNA. Kenneth Bexander

Magnus Bergström kokar havskräftorna i exakt 103 grader. Sedan får de stå i vattenbad för att svalna.

Fiskmästarn har fisk och skaldjur från hela världen. Den här hummern är från Irland.

Justyna Trochowska pakeäterar laxen, sedan ska hon göra Skagenröra.

– Humrarna är från USA och Irland. Men de kan inte vara i samma bassänger, de irländska humrarna mår inte bra av det.

Kräftorna kokas i dill från Östergötland och en doft av sensommar och festlighet sprids när Magnus Bergström lyfter på locket till det stora kokkärl. I källaren står också Justyna Trochowska. Hon pratar inte så bra svenska än, men är en fena på att stycka och filea lax. Hon putsar, skär och väger upp jämnstora bitar som ska säljas via nätbutiken Mat.se. Sedan ska hon göra Skagenröra. Av tre kilo räkor blir det sex kilo röra.

Årsta partihallar, som egentligen ligger i stadsdelen Östberga, förser oss stockholmare med blommor, fisk, grönsaker och frukt varje dag. 🍷

ÅRSTA PARTIHALLAR

HISTORIA

Innan Årsta partihallar fanns skedde handeln i Klarahallsområdet, mellan Centralstationen och Klara sjö. Det hade den gjort sedan 1910 och det blev till slut trång och opraktisk. 1952 tillsattes en partihandelskommitté som bestämde att flytta verksamheten till Östberga. En väl vald plats eftersom det fanns tillgång till både järnväg och blivande Årstalänken. Området fick en enhetlig arkitektur där de låga husen var lika stora och hade fasader av gult murtegel och mörka betongelement. När Årsta partihallar stod klara 1962 var de Skandinaviens största och Europas modernaste i sitt slag.

Flygfoto av partihallarna från 1967.

WIKIMEDIA COMMONS

GRÖNKLASSAT

Fastigheterna är grönklassade av Stadsmuseet vilket innebär att de anses värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. Trädgårdshallen bedöms vara av särskilt stort samhällshistoriskt intresse med stora arkitekturhistoriska värden.

Trädgårdshallens fasad mot Åbyvägen.

STEN BERGMAN

INVIGDES AV: Gustav VI Adolf
18 november 1962

STORLEK: 298 000 kvadratmeter
markyta

ANTALET FÖRETAG/GROSSISTER: 200

VÄGLÄNGD I OMRÅDET: 2,5 kilometer

MARKEN ÄGS AV: Stockholms stad

Sexuellt våld har länge betraktats som en "kvinnofråga". Det vill männen bakom FATTA MAN ändra på. De anser att det är dags att män tar upp kampen mot det sexuella våldet. Samt att förändra synen på mannen och manligheten. Situation Sthlm har träffat FATTA MAN:s Svante Tidholm och Shahab Ahmadian. **TEXT MARIA HAGSTRÖM FOTO MARTINA HOLMBERG**

DAGS ATT FATTA

Det började med att fatta. Fatta att dagens sexualbrottslagstiftning inte räcker för att skydda den som utsätts för sexuellt våld. Fatta att ingen föds till förövare. Föreningen FATTA bildades 2013 för att kämpa mot sexuellt våld och för en samtyckeslag. Men föreningen bestod mest av kvinnor och hejades på av kvinnor. Någonstans väcktes frågan: var är männen?

– Om man kollar på statistiken så är det ett mansproblem, 98 procent av förövarna är män, men det är ändå kvinnorna som hela tiden ska ta tag i frågan. Vi män kan inte vara passiva längre. Det är ett samhällsproblem – det sker 100 våldtäkter om dagen enligt Brå, säger Shahab Ahmadian.

– Och det är ju bara våldtäkterna. Då inkluderas inte tafsning, sexuella trakasserier och en miljon kommentarer som "hora" och "fitta", säger Svante Tidholm.

Så projektet FATTA MAN bildades. Shahab Ahmadian och Svante Tidholm har varit med sedan start. De har vänt och vridit på manlighetsnormer, rannsakat sig själva och försökt hitta ett sätt att diskutera

män emellan.

– Det är inbyggt i manlighetens problem att inte prata om manlighetens problem. Många män reagerar med att bli förbannade, sura och kränkta, säger Svante Tidholm. Men vi pratar inte om "dem", vi pratar om "oss". Det finns mycket vi män har gemensamt. Vi är också produkter av ett samhälle, en kultur, vår omgivning, våra relationer. Det är så vi skapar manlighet tillsammans.

Hur skulle ni säga att manlighetsnormerna ser ut?

– Det är olika i olika sfärer, men dit hör till exempel det jag brukar kalla för kukmätartävling, säger Shahab Ahmadian. Man vill gärna lägga kukmätartävlingen på machokulturen, men det sker även bland feministdudes. Manligheten handlar mycket om att prestera. Det handlar också om "rätten till sex".

FATTA MAN menar att män har mycket att vinna på förändrade manlighetsnormer. De påpekar att det är fler män än kvinnor som har problem med droger, sitter i fängelse, lever i hemlöshet. Män är också överrepresenterade i olycksstatistiken. ▶

– Vi män är sämre tränade på att ta hand om oss själva och att söka och ta hjälp. Det kan vara mer manligt att låta saker gå åt helvete än att halvlyckas, säger Svante Tidholm. Ensamhet är ett stort problem, många män saknar nära vänner och lägger sina sociala relationer i sin fru eller sambo. Det är fler kvinnor än män som tar initiativ till skilsmässa och forskning visar att efter en skilsmässa mår männen sämre och kvinnorna bättre. Det är supertydligt: män har mycket att vinna på att förändra mansrollen.

För att kunna förändra den började FATTA MAN med att släppa låten "Det börjar med mig", med artisterna Erik Rapp, Zacke, Adam Tensta och Parham. De har också drivit en podcast och besökt skolor och samtalat med killar. Och nu när projektet går mot sitt slut ska de, på en avslutningskonferens på Kägelbanan 10 mars med efterföljande fest på Debaser Strand, lansera ett metodmaterial som kan användas av lärare, fritidsledare, ungdomsledare eller av killar själva. Det innehåller diskussionsmaterial, övningar och fakta. Och fyra kortfilmer som gjorts tillsammans med Utbildningsradion som handlar om manlig vänskap, en kärleksrelation, våld och sexuella trakasserier.

Varför är ni själva engagerade i FATTA MAN, vad har lett fram till det?

– Det började när jag fick barn för femton år sen och såg skillnad på min sambo och mig. Varför var hon en bättre förälder än jag? Varför har inte jag fått lära mig de här sakerna? Jag började fundera på hur jag blev den jag blev och om jag ville ha det så, säger Svante Tidholm.

Hur blev du den du blev?

– Jag växte upp som vilken snubbe som helst. Såg dysfunktionella farsor omkring mig, såg män som var svin och som fick kredd för det och snubbar som blev hajpade för att de var grymma på att slåss. Och allt jag såg i filmer.

För Shahab Ahmadian började det på ett annat sätt.

– När jag var yngre var jag bråkig och använde droger. Jag förstod mig inte på det då, men det var ju för att jag inte fick uttrycka mina känslor i den manlighetsfär som jag växte upp i. Jag var rädd för att visa mig svag och för omhändertagande, rädd för att bli utesluten ur gruppen. Grabbgänget betydde mycket för mig, det var dem jag hade i en miljö där allt annat var otryggt: samhället, skolan och föräldrar

DET VAR JU FÖR ATT JAG INTE FICK UTTRYCKA MINA KÄNSLOR I DEN MANLIGHETSSFÄR SOM JAG VÄXTE UPP I. JAG VAR RÄDD FÖR ATT VISA MIG SVAG OCH FÖR OMHÄNDERTAGANDE. Shahab Ahmadian

som kämpade med att få till livet.

Vad fick dig att förändras?

– Mina föräldrar är politiska flyktingar så vi har alltid haft mycket diskussioner hemma. Jag har alltid vetat att feminism är nåt bra, men jag hade inte förstått det i mitt sammanhang. När allt började bli riktigt destruktivt flyttade jag, började plugga och

kunde starta om.

Att prata om känslor, normer och manlighet har visat sig vara uppskattat och efterlängtat när FATTA MAN har träffat killar i skolklasser.

– Visst finns det vissa försvarsreaktioner, men dem har vi fått via mejl eller på Facebook. Man tror nog att vi ska ha fått

ALLA SOM HAR VUXIT UPP SOM MÄN ÄR EN DEL AV DEN KULTUR OCH SOCIALA NORM SOM ÄR MANLIGHETEN, SOM ÄR DET SOM ÄR GEMENSAMT FÖR GRUPPEN SOM STÅR FÖR DET SEXUELLA VÅLDET.

Svante Tidholm

mer såna reaktioner än vi faktiskt har fått, säger Shabab Ahmadian.

– Det är för att vi är män, påpekar Svante Tidholm. Vi har en bekant, som är kvinna och jobbar med likande frågor och om hon säger samma saker som vi säger så är det som att öppna botten på en bajshink, det bara väller ut vidriga grejer.

En vanlig reaktion i diskussioner om sexuellt våld är: "inte alla män" och att det handlar om individer. Hur bemöter ni det?

– Självklart våldtar inte alla män, men alla som har vuxit upp som män är en del av den kultur och sociala norm som är manligheten, som är det som är gemensamt för den grupp som står för det sexuella våldet. Alla män borde ha ett intresse av att få slut på det här problemet och alla män borde

rimligtvis ta ansvar för sin delaktighet i kulturen, säger Svante Tidholm.

På vilket sätt kan män ha en del i det sexuella våldet utan att själva vara förövare?

– Det finns något som kallas våldspyramiden som handlar om hur det sexuella våldet kan förstås, där mord är den yttersta konsekvensen, toppen av pyramiden. Nästa nivå är våldtäkter. För att det här ska kunna existera, för att det ska finnas män som känner att det här över huvud taget är en valmöjlighet, finns det en underbyggnad. I botten av pyramiden finns sexistiska skämt, objektivering, att man tillåter det en kompis säger eller gör. I den understa nivån kanske man själv tycker att man är bra, men man agerar inte på det som händer omkring en. Också tjatsex är viktigt att prata om. Jag tror

att det är väldigt många kvinnor som ställer upp på sex fast de inte är så peppade. Vad är det för slags möte mellan två människor?

De menar också att det är svårt att identifiera sig med den bild av våldtäktsmannen som ofta målas upp: främlingen i busken och att det är fysiskt våld närvarande.

– Alla hatar våldtäktsmannen, alla hatar monstret, men vi har en bild som inte riktigt stämmer.

Oftast är offer och förövare bekanta med varandra och det handlar ofta inte om fysiskt våld. Det sker vanligtvis inomhus och inte i en park, säger Shahab Ahmadian.

Till det sexuella våldet hör också "tafsning", ett straffbart sexuellt övergrepp. När FATTA MAN frågar i skolklasser hur många tjejer som blivit utsatta så är det nästan alltid alla.

– Tafsnings handlar om att markera makt, också gentemot andra killar, att visa upp sig – kvinnan blir spelbjäsen i hierarkiska strukturer, säger Svante Tidholm. Många blir utsatta konsekvent, det är förnedring och bryter ner folks integritet. Om det är så att nästan alla kvinnor i olika grader har blivit utsatta och män inte låtsas om att det här existerar: vad är det för en slags skev värld?

Är det många män som vill engagera sig?

– Det finns absolut män som hör av sig till oss och vi försöker involvera fler, säger Svante Tidholm. Det är ett långsiktigt arbete, men om man tittar på de tonåringar vi möter i dag, så är de ändå mycket smartare och mer öppna kring såna här frågor än jag var i deras ålder. Nuförtiden kollar de på *Skam* och det finns idoler som Silvana Imam och William Spetz. Det går sakta framåt, men det är knappast så att vi är färdiga med de här frågorna.

FATTA MAN

Bakom projektet FATTA MAN står FATTA, Make Equal och Män för Jämställdhet, med finansiering av Arvsfonden.

Den 10 mars hålls avslutningskonferens i Kågelbanan Södra Teatern och på kvällen en fest på Debaser Strand. Flera av de artister som FATTA MAN samarbetat med kommer att uppträda, bland annat Parham, Cleo, Broder John, Adam Tensta, Lilla Namon och Mash Up International.

I maj är projektet över, men Svante Tidholm och Shahab Ahmadian kommer att fortsätta att jobba med frågorna.

KRÖNIKA

ULF STOLT

BLANDADE INTRYCK

n fripassagerares privilegium.

Att bara låta tankarna vandra undan och längre bort medan man iakttar deras allt mindre synliga spår,

så ungefär inbillade jag mig att det skulle fungera och sedan bara låta det rinna på. Och kanske skulle det man mindes och tecknade ner under tiden bli någonting.

För man kunde ju också varva det hela med att följa de där tankarna och dess vindlande innehåll och skriva in dem i berättelsen också och låta den bångstyra och göra hastiga girar.

Kasta in några infall, något lösryckt.

Jag såg framför mig takåsar. Hörde ljudet av telegramremсор som revs av och det förväntansfulla knastret från en interurban telefonlinje som med viss möda länkades ihop mellan kontinenter.

Tid som förskjuts. En baktung minutvisare på ett stationsur någonstans som sakta segar sig upp mot tolv. Du vet att växeltelefonisten ler och rättar till sina nylonstrumpor medan hon ber dig stanna kvar i luren.

För många filmscener. För många texter. Och någonstans i allt det där ska det finnas ett nytt, orört utrymme.

Hörda fraser och meningar som fastnar,

sådant som blivit kvar av en eller annan anledning. Som han på sätet bakom i tunnelbanan från Ropsten till Liljeholmen som snackade i telefonen med sin kompis och någonstans i höjd med Mariatorget, som apropå ingenting särskilt, sa: "By the way, jag har slutat kolla på privatinspelad porr, det blev för jobbigt att hela tiden bevittna vilken dålig smak människor har, hur taskigt inrett och ostädat de har det hemma. Det kom för nära, blev för privat".

Han klev av vid Hornstull.

OCH HUNDEN I BAKLUCKAN SOM SPANADE EFTER POLISER ATT SKÄLLA EFTER. MEN ÄRRET ÄR KVAR. JAG HAR LYTT DESS PÅMINNELSE SEDAN DESS.

LÄNGST NER PÅ vänster tumme, nästan precis vid handloven, har jag ett vågformat ärr på en dryg centimeter.

Det är ungefär lika gammalt som mitt stockholmsliv. Jag minns exakt var och när jag fick det i en marklägenhet i en förort några stationer söderut. Hunden i fråga var folkilsken och dresserad att skälla när den såg polis och polisbilar, men den här

eftermiddagen var den slö och hungrig i sensommarvärmens och dess handhavare behövde assistans att dyrka upp burken med mat. Jag felbedömde hur mycket kraft som krävdes för att vika undan det nästan helt öppnade burklocket och den vickade till och jag drog handen rakt över kanten och kände hur det skar upp.

Det blev infekterat sedan. Varade. Och jag träffade aldrig flickan med hunden mera, åkte aldrig mer i hennes kombi med den där märkliga maskoten som skulle se

ut som om den var klämd i dörrspringan.

Och hunden i bakluckan som spanade efter poliser att skälla efter.

Men ärret är kvar. Jag har lytt dess påminnelse sedan dess.

VI KOM LITE tidigt till kyrkogården.

Begravningen skulle inte vara förrän nästan en timma senare och vi blev stå-

CK, MARS

ende lite på halvvolley mellan två andra begravningar som precis skulle ta sin början – vi undvek ögonkontakt med de människorna men noterade den lite ihåliga och främmande sorg som trådde sig mellan dem, möten mellan människor som kanske viktade decennier emellan senast de sågs, kanske mycket annat grummel och kraft också. De båda olika lägren gick sedan sakta in till sina respektive förrättningar, vi blev kvar vid grinden och väntade. Dova orgeltoner bakom stängda dörrar och hur det sedan tystnade.

Det blev vår tur.

Det kom inga fler, var bara vi där. Vi gick in. Precis innan dörren stängdes kom det ytterligare tre personer, två av dem satte sig tillsammans – vi var utspridda i tre olika ensamma och glesa formationer i gudstjänstrummet.

Prästens ord. Ingen hade kunnat informera om personen

som begravdes för ingen kände honom, vi hade berättat för prästen vad vi visste någon vecka innan. På trappan efteråt kom en av kvinnorna fram till oss, undrade vilka vi var, vad vi visste. Vi berättade det lilla vi kände till. Hon lyssnade. Tog våra händer och tackade oss, gick trappan ner, grusgången bort och sedan vek hon höger och fortsatte utmed murkanten bort mot busshållplatsen.

Det var hennes halvbror som just begravts.

De hade inte talat med varandra på 37 år.

TANKAR FÄRDIGVINDLADE. I hopsamlade, uppdraget slutfört.

Tiden avkodad, linjerad och i takt med sig själv, inga stickspår kvar att leda in den på. Växeltelefonisten ber dig dröja men stanna kvar på linjen. "Se upp för dörrarna, dörrarna stängs."

Det finns alltid någon annan som minns bättre och vet mer.

Folktandvården finns till för alla människor i alla åldrar

Hos oss får du inte bara den bästa allmän- och specialisttandvården, eller den bästa medicinska tandvården när du har behov. Du får också förebyggande tandvård. I mer än 75 år har vi hjälpt svenska folket att få en bättre munhälsa.

Folktandvården

Välkommen att läsa mer och boka tid!

www.folktandvardestockholm.se

Premiär 4 feb

VI & DOM
EN UTSTÄLLNING
OM HATBROTT

 Polismuseet

Ionel Zaharia har sålt Situation Sthlm i exakt tio år. Åtta av dem har han stått utanför Stora Coop i Häggvik. Livet är bättre än när han först kom till Sverige, och nu ska han bli pappa.

BERÄTTAT FÖR **MARIA HAGSTRÖM** FOTO **MARTINA HOLMBERG**

MIN PLATS

Mina kunder här i Häggvik känner mig, de vet allt. Vi pratar mycket med varandra. De är snälla och ibland hjälper jag dem att bära varor. Jag brukar också hjälpa Coop-personalen med olika saker, som att sanda när det är halt. Vi har bra kontakt, det är som att vi är samma familj. Man kan säga att det här är mitt hus, jag är hemma här.

Jag började sälja tidningen i mars eller april 2007. Jag hade gått i skolan, på SFI, men sen kunde jag inte hitta nåt jobb, förutom några månader med byggarbete och måleri. Fick också problem med alkohol, men nu har jag slutat. Nu är allt bättre.

Jag är nygift! Jag träffade min fru genom hennes moster, som jag var på besök hos i Moldavien. Hon berättade om sin dotter och vi började prata på Skype, sen åkte jag och hälsade på henne. I augusti gifte vi oss och bor nu tillsammans i en stuga på campingen

vid Flatenbadet. Vi fick nyligen veta att vi ska få barn till sommaren. När barnet kommer vill jag att vi ska ha hittat en lägenhet. Det är bra vid Flatenbadet, men vi kan inte bo så.

Jag skulle också vilja ha ett fast jobb då, det spelar ingen roll vad. Städare, målare, vad som helst. Jag har gått truckförarutbildning i Rumänien, därifrån har jag också erfarenhet av att arbeta som servitör och bartender, brukade säsongsjobba på disko-tek vid Svarta havet. Det var fint där, men situationen var inte bra. Det fanns bara svarta jobb. Jag fick också problem med maffian. De ville att jag skulle skriva under papper, de skulle ta min lägenhet, allt. Jag vägrade skriva på och skulle därför få stora problem. Min storebror gav mig pengar och sa att jag skulle åka till Sverige. Nu har jag bott här 25 procent av mitt liv. Om jag hade stannat hade jag kanske varit död. Jag har tur som lever. 🍷

Klienter betygsätter socialtjänsten

– Rinkeby-Kista rankas högst

PERSONER SOM FÅR ekonomiskt bistånd i Stockholm tycker till om socialtjänsten i en ny enkät. På en betygs skala mellan 1-10 får staden 6,6. De flesta tycker att handläggarna bemöter dem på ett respektfullt sätt. De är också mer nöjda än för två år sedan – tillgänglighet, bemötande och delaktighet har förbättrats.

Bästa stadsdelen är Rinkeby-Kista som ligger i topp i nästan alla kategorier. Här tycker klienterna att de har fått bäst bemötande, att det är lättast att nå handläggarna, att de får komma till tals i frågor som rör deras ärende och att handläggarna här tar mest hänsyn till deras synpunkter. Betyget blev 7,2.

– Det känns väldigt bra att de är så nöjda med oss. Vi tror att det kan bero på att vi kan kommunicera vårt uppdrag på ett bra sätt och att klienterna tycker att vi lyssnar på dem och är respektfulla, säger Kristina Grape, enhetschef för ekonomiskt bistånd i Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning, och tillägger:

– Vi är lätta att få tag på via telefon. Svarar vi inte så ringer vi upp. De har möjlighet att komma fram till vår jour under hela dagen. Vi har även använt föregående års resultat, där vi inte fick genomgående gott resultat, som grund för att börja kommunicera på ett lättförståeligt sätt både muntligt och skriftligt.

Lättheten, eller svårigheten, att nå handläggarna är annars något som pekas ut som ett viktigt utvecklingsområde i Stockholm – det drar ner helhetsbetyget för staden. Svårast är det att nå handläggarna i Älvsjö, följt av Farsta och Södermalm. Det uppger mer än hälften. I Älvsjö kände också bara hälften av klienterna att de får komma till tals.

– Svaret på tillgängligheten förvånar mig eftersom det inte framkommit klagomål på att man inte kommit fram

till handläggare eller att handläggaren inte ringt tillbaka. Men mottagningen på försörjningsstöd hade många inkommande samtal under hösten och vi har därför redan bestämt att utöka bemanningen med ytterligare en socialsekreterare, säger Åsa Berntsson, enhetschef för försörjningsstöd i Älvsjö stadsdelsförvaltning.

Hon säger att de också ska analysera svaren och göra en plan för vad som eventuellt behöver förändras.

I ENKÄTEN UPPGAV 15 procent att de blivit diskriminerade i kontakten med sin handläggare. Vanligaste orsaken uppges vara att de kommer från ett annat land, följt av funktionshinder och därefter konststillhörighet.

Klienter från innerstad upplever generell lägre nivåer av diskriminering – lägst nivå på Östermalm, åtta

procent, och högst i Skarpnäck, 24 procent. Skarpnäck får också lägst helhetsbetyg i staden: 6. Tillsammans med Södermalm har de lägst andel som tycker att de fått ett respektfullt bemötande – 67 procent.

– Resultatet av brukarundersökningen tar vi på stort allvar. Den ger oss möjlighet att förbättra vår verksamhet. Med anledning av det låga resultatet på bemötande och diskriminering har vi påbörjat en analys om orsaken och utbildningsinsatser är inplanerade under våren. Vi kommer också fortsätta att utbilda alla handläggare i samtalsmetoden Motiverande samtal, säger Liz Margulies, enhetschef för ekonomiskt bistånd i Skarpnäcks stadsdelsförvaltning.

– Vi måste fortsätta hålla hög takt i bostadsbyggandet och vårt vråkningsförebyggande arbete så att personer inte hamnar i hemlöshet från första början, samtidigt som vi jobbar med våra insatser för att personer som lever i hemlöshet ska få en fast bostad, säger Åsa Lindhagen.

Kartläggningen görs vartannat år under ett dygn i september. Personer som vistas i Stockholm men som är aktuella hos socialtjänsten i annan kommun räknas inte med. Det gör inte heller hemlösa EU-medborgare.

MARIA HAGSTRÖM

Ny antologi om dogmer som dödar

I SVERIGE DÖR fler människor av överdoser än i de flesta andra EU-länder. Många liv hade kunnat räddas med mer förebyggande insatser, tillgängligare behandling, överdoshävande läkemedel och en annan syn på brukaren, menar författarna bakom antologin *Dogmer som dödar – vägval för svensk narkotikapolitik*, som kommer ut 15 mars.

I boken medverkar brukare, anhöriga, politiker och forskare. Tillsammans ger de en bild av hur det ser ut i Sverige i dag. De tar upp internationell forskning, WHO:s riktlinjer och pekar ut en annan möjlig väg för den svenska narkotikapolitiken.

– Det är många som dör. Jag blir inbjuden till två-tre begravningar i månaden, när nån av våra medlemmar begravs. Men det finns lösningar och möjligheter att rädda liv bara det finns politisk vilja. Jag hoppas boken kan lyfta fram debatten och att vi tittar på det här från politiskt håll, sjukvårdens håll och ett mänskligt håll. Kanske att Sverige vågar göra saker som andra länder redan vågat, säger Niklas Eklund, en av antologins redaktörer, som också arbetar på Stockholms brukarförening.

MARIA HAGSTRÖM

5000

färre personer hade en skuld hos Kronofogden vid årsskiftet jämfört med ett år tidigare.

Det betyder att de senaste årens stadiga uppgång har stannat av.

Analytiker på Kronofogden bedömer att minskningen är kopplat till en fortsatt stark svensk ekonomi, minskad arbetslöshet och det låga ränteläget. Men fortfarande har 423 000 människor en skuld och det totala beloppet är 72,4 miljarder kronor.

SÅ TYCKER KLIENTERNA

- 76 procent** tycker att handläggare har bemött dem på ett respektfullt sätt.
- 74 procent** upplever att deras handläggare har tillräcklig kunskap för sitt arbete.
- 70 procent** tycker att de får det stöd de behöver.
- 68 procent** anser att de får komma till tals i frågor som rör deras ärende.
- 15 procent** uppger att de blivit diskriminerade i kontakten med handläggaren. Så gott som alla områden har förbättrats sedan 2014.
- Män har en mer positiv upplevelse än kvinnor, precis som för två år sen. Även om skillnaderna är små, finns en systematik menar Socialförvaltningen.

MINA DRÖMMAR

LASTBILSKÖRKORT

– **JAG HAR DÖTT** två gånger. Mitt hjärta lade av, men de fick ju i gång mig igen. Däremot försvann stora delar av mitt minne när min hjärna inte fick något syre. Jag har förlorat min barndom. När jag försöker minnas är det som att en skärm står i vägen. Men jag växte upp i Hägerstensåsen, så mycket vet jag.

För Situation Sthlms försäljare Kjell Funk består barndomen numera av lösa minnesfragment, som det från när han skulle börja första klass.

– Jag stod i köket och min mamma diskade. Jag sa till henne att jag inte ville börja skolan. På den tiden stamade jag, så jag var väl nojig över att jag skulle stamma där.

Om stamningen blev ett problem för honom i skolan minns han inte.

– Men jag har svaga minnen av att jag slogs mycket och att min mamma blev uppkallad till rektorin många gånger. Min pappa var proffsboxare. Han var också alkoholist och så fort han fått lite i sig skulle han hålla på och boxas. Han lärde mig hur jag skulle slå så effektivt som möjligt. Och det gjorde jag. Det var ju inte bra.

Ett annat minne, från tonåren, är att han var intresserad av lastbilar, kranar och stora maskiner. Sen tog han alla körkort som gick att ta.

– Bil, motorcykel, buss och lastbil med släp. Min mamma har berättat att jag aldrig kunde sitta stilla, ADHD-barn så att säga. Det är väl därifrån jag fått det, att jag ville ut och fara på vägarna och röra mig.

Det gjorde han också. Under tio år körde han långtradare i Sverige, Norge och Finland. Det är det bästa han gjort.

– Det var ombytligt och jag träffade mycket människor. Bäst tyckte jag om att köra i norska bergen. Det var vackert. Också häftigt när man kör utefter ett berg och tittar ner längs bergvägen och ser ett par kilometer rakt ner. Det var som att man var uppe i himlen, man var "on top of the world".

Halva veckorna var han ute på

I STÄLLET CYKLAR JAG MYCKET, HULLER OM BULLER, TYCKER ATT DET ÄR SCHYSST ATT CYKLA I STAN. JAG TROR INTE ATT JAG SKULLE GREJA ATT TA KÖRKORT IGEN.

vägarna, körde det starkaste som fanns just då: en Scania på 480 hästar. Han fraktade allt från elektronik till containers fyllda med bohag. Om nätterna sov han i lastbilen. Traktamentet som skulle gå till hotellrum stoppade han i fickan. Längst fram i lastbilen hade han hängt volanger i olika färger och han hade placerat ut figurer, en björn här, en padda där, så att det skulle bli trivsamt. I lastbilen bryggde han kaffe om morgnarna innan han

begav sig ut på vägarna lyssnandes på radion. Ibland fick han sällskap.

– Det här var på åttiotalet och då var det inte ovanligt att folk liftade. Ibland var det ensamma tjejer och jag tänkte: fy fan, här ska du inte lifta ensam. Jag ville inte att de skulle hamna i dåligt sällskap.

– Det var trevligt också. En del babblade mycket, vilket var bra – då höll jag mig vaken. Många var svenskor som skulle fixa sig jobb i

Norge, de var less på Sverige. Jag var däremot aldrig med om att nån norska liftade till Sverige.

Lastbilskörandet slutade när han började använda heroin.

– Jag vet inte varför jag halkade in på det, men jag körde hela huvudet rätt in i heroinet. Det slutade med att jag blev av med körkortet. Då vart jag helt knäckt och knarkade ännu värre.

För lite mer än 20 år sen fick han behandling med metadon, vilket har fungerat bra.

– Men jag saknar att köra. I stället cyklar jag mycket, huller om buller, tycker att det är schysst att cykla i stan. Jag tror inte att jag skulle greja att ta körkort igen. Jag är också så pass gammal nu, jag får hålla mig till cykeln.

TEXT **MARIA HAGSTRÖM**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

CITAT

En dröm jag har i dag är att flytta från Stockholm och lägenheten i västerort. Jag vill ut på landet i Norrland eller Värmland, bo där i en liten stuga och odla potatis och grönsaker. Det vore häftigt.

Jag har alltid haft och velat ha hund. Dolly kom för elva år sen. Jag hjälpte hennes mamma att förlösa valparna. Dolly fastnade med huvudet, i sätetsbjudning. Men jag hade läst hur man skulle göra.

Jag röntgade hjärnan igår. Vi ska se om minnena kan komma tillbaka. Det är verkligen jobbigt med förlorat minne och jag hoppas att läkaren kan hjälpa mig och att hjärnan kan återhämta sig.

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Gammaldags på modernt vis

● Jag är en kvinna bunden vid spisen.

Men när Kung Bore far i väg, är jag fri.

Röker då på balkongen.

Inte sittandes under köksfläkten.

NINA

Molly

● När jag går ut med Molly på ängen så ser hon massor avrådjur som går där. Hon sitter och tittar på dem, sen på kvällen går jag ut med henne igen, då går vi bara korta promenader.

Sedan går vi in till huset och jag säger att hon har varit duktig så hon får hundgodis. Men är hon inte duktig då får hon ingenting när vi kommer hem.

SUSANNE 294

Femtiotre

● Att fylla 53 är ganska schysst.

Låga förväntningar på kalaset.

Många år tills man blir gammal.

Barnet har blivit vuxet och

klarar sig självt.

53 är helt okej.

KERSTI

Bevingade Ordboken

● "Finns det inga pengar, så finns det inga pengar", okänd Direktör.

"Fantasi är viktigare än kunskap", Albert Einstein

"Om en lögn upprepas tillräckligt många gånger blir den en sanning", Josef Göbbels

"Gud gömmer det Han anser dyrbarast bland soporna, för där bor jordens salt", Lukas Lee

LUKAS LEE

FÖLJ OSS PÅ
INSTAGRAM

@situationsthlm

Störande skitsnack

● I förra numret så var det en liten serie som jag och JH hade gjort tillsammans. Den handlade om allt skitsnack som kan ske bakom ryggen på vanligt hederligt folk, som är mer eller mindre omöjligt att försvara sig mot. Speciellt nu när det finns Facebook och annat datorskit, plus att många har samma namn.

Om någon säger Kalle så kan Kalle som sitter vid bordet bredvid ta jävligt illa vid sig fast han inte har det minsta med skitsnacket att göra. Och alla som kommer med sensationer om Kalle pratar och lägger till om var sin Kalle, fast inte om Kalle som sitter vid bordet bredvid. Sen när han väl vill att de ska sluta snacka skit så frågar alla vem han

är. Då säger han att han heter Kalle. Vad händer i värsta fall då? Jo, han kan åka på stryk. Vad skulle Kalle göra då? Kanske bara resa på sig och gå eller blir han tvungen att byta namn? Ingen lätt nöt att knäcka. Det lär ju bli problem med både posten och riktiga vänner, för att inte tala om alla myndigheter.

DAGGE R.

CREATIVEDOMAINS

Egen stalker

● Ibland så tänker man på saker... sen tänker man på andra saker. Jag tänker så här... om jag går över en gata utan att vrida på huvudet och ser mig för, och det kommer en bil och kör över mig, då får jag skylla mig själv.

Om det kommer någon som är full, kan jag hantera det genom att säga: "Gå härifrån annars kommer någon att ringa polisen för att du är full". Eller helt enkelt säga: "Stick. Du är full, jag jobbar,

du skämmer ut mig".

Jag säljer Situation Sthlm. Ok, nu kanske ni tänker: "Det där är oförskämt", men jag är också en människa.

Sedan finns det dom som har sett ut dig till måltavla. Dom ska ha dig till varje pris... dom förföljer dig helt enkel. Sätter sig ner där du sitter. Sitter och tittar på dig hela tiden utan att säga ett ljud.

Har med sig bullar nästa gång.

Vem vågar äta dom? Inte jag.

Ska vara precis överallt där du är. Ställer sig och kissar framför näsan på dig för att dra till sig din uppmärksamhet när inget annat funkar.

Sådant pajar min tillvaro och min försäljning av Situation Sthlm. Hur hanterar man sådant? En stalker är ju inget övergångsställe precis, där man kan se sig för och gå över!

MAGDALENA 407

Hello-Actors mässan

● Fick med mig cirka tio stycken från kören, fler ville gå men fick förhinder.

Jag hade bokat 24 gratis inträdesbiljetter. Det var väldigt givande och vi blev igenkända av både en del personal och en del besökare. Jag delade ut en bunt Paradoxen men borde haft lika många till. De

hade behövts på Östermalmstempel där vi åt lunch, blev igenkända där med, kul. Några anmälde sig till Stagepool där jag redan blivit medlem.

Det blev ett par kassar gratismaterial och röstprov för reklam, även fotografering och ett par nyttiga böcker. Den ena om Monirösten,

den andra om att man får många nej och sen ett ja när man söker jobb. Vi var på en föreläsning hur man söker sådana jobb. Mässan var i Filmhuset och lagom stor, ingen av oss gick på någon workshop, de var för dyra. Jobbig och kul dag.

STEFFI

PRESSBILD

Svenska lagen

● På pappret och i tv-paneler kanske det fungerar, men i vardagslivet är det kantat med mycket dubbelmoral och falskhet. Svenska lagen ska vara samma för alla.

Jag frågar – Är den det?

Jag tror i alla fall att många har mött motsatsen. Jag med. Jag gick till socialen, enheten för hemlösa sjukvård, Pelarbacken, ville träffa

sjuksköterska för att få hjälp med att sluta dricka. Jag hade druckit, alla som går dit går dit för att få hjälp. Jag satt på bänken tyst i 40 minuter, en sjuksköterska kom för att hämta mig.

Till min förvåning kom en väktare efter. Jag gick in till rummet för att prata med sjuksyrran, stängde dörren eftersom en

väktare inte hade något med vårt samtal att göra. Han öppnade dörren och stirrade på mig. Jag sa att inom svenska lagen så får du inte göra så. Han sade att det får jag. Jag tappade tålmodet, stängde dörren igen. Då kom andra väktare och dom kastade ganska brutalt ut mig på gatan. Jag sade att jag ska göra en

polisanmälan om det här, jag är 62 år gammal och ryggskadad. Väktaren svarade att gör du det. Jag gjorde en polisanmälan.

Fick en vecka efter detta svar från polisen att förundersökning inleddes inte, väktarens arbetsuppgift är att avvisa eller vid behov använda våld.

LIVINGSTONES

Som en sång

● Jag gillar mina tomtbloss om natten
De kommer då, de knackar på, får fatt en
Små stjärnor, inspiration och hunger
Små ord och stora, lättsam ton
Först en smörgås, kanske ost
med ett glas vatten
Men om tanken
var depressiv och tung
i mitt inre rum
i min person var en vision av blod

Sår och taggig rost
sorgsna ord på papper sätter
men långt färre blir de, dessa nätter
då själen ropar hjälp och tröst
kropp och ande vaknar till
skriver ned vad själen vill
Håller den där vid mitt bröst
så själen min förstår
att därinne hjärtat slår
o smeker den, min inre röst
till tröst
Samt att den lyckan när
ande kropp själ och sinne
frid och lycka bor därinne
Känslor löper
kors och tvärs
klädd i bluesens blå linne
röd som kärlek, blod och rosor

Vackert röda
nattens hosor
inspirationens fors på vers
ett liv i kärlek ingen pärs

JAN WALLIN

DEN BLÅ CYKELN "Jag såg den här cykeln på en svartvit bild i en tidning nånstans här i stan, säkert 25 år sen. Den är målad i olja på duk, skulle tro att tavlan är cirka 40 gånger 60 centimeter i verkligheten. Att cykeln blev blå är bara ren fantasi. Cykeln måste vara nåt hemmabygge eftersom den har en stång och tre sadlar och liksom en barnsadel framme vid styret. Det ser ut att vara en cykel från fyrtioalet, kanske ännu äldre". Johan Bäck

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Folk tror

● Folk tror att allt är så enkelt. Fråga oss om vi såg det på tv, jag svarar: "Vadå vi kan inte se på sådan lyx". Herren som frågade sa "Alla har väl en tv?" "Nej vi kan inte det för vi är hemlösa."

Eller nästa fråga: "Vill ni ha en soffa?" Jag sa: "Ska vi ställa den på taket till husvagnen eller? Konstigt hur folk tar allt för givet."

406

Byxproblem

● Jag använder kalsonger eftersom diverse företag inte kan göra trosor som passar tjejer. Ska vara string, som kryper upp så fort man rör sig... och sen fryser man om häcken. Man ska vara sexig. Visst, till vilket pris då? Frysa... springa på toaletten... då behöver man många femkronor... kostar ju mer än vad trosorna kostar som man köper. Då betalar man dubbelt och till råga på allt skit måste man se till så man har skitpeng = dass. Gör kalsonger som passar tjejer men... ja just det.

Låt tjejer frysa häcken av sig, bara man är sexig i stället för att tänka på alla hemlösa tjejer.

MAGDALENA 407

Folkvalda

● Somliga poliser lever inte som dom lär, dom har svurit att skydda landets medborgare. Det har många gånger hänt att man har blivit utkastad för att man inte haft giltigt sl-kort.

Det värsta är att samhällsbärarna som trots sina feta löner, använder sin tjänstelegitimation i tunnelbanan, och dom ska tjäna medborgaren. Jag ser dom göra detta varje eftermiddag, hur fan ska man kunna respektera dessa som ofta tror sig stå över lagen. De är folkvalda att försvara, jag är upprörd och allt handlar om maktmissbruk.

Detta händer varje dag vid Mariatorget T-bana, uppgång mot polisen.

MR FEELGOOD 2017

48

MARKEDIA.COM/ANDIS

Mamma behöver hjälp

● När jag kom hem till min mamma låg hon på toaletten och jag fick hjälpa henne att resa sig upp från golvet, men det gick inte. Så jag ringde ambulansen som kom och hjälpte henne upp till toa alla fall.

Sen åkte vi in till akuten, där fick vi vänta på läkaren som kollade på henne, hon fick stanna kvar på

sjukhuset i Södertälje.

Först var hon på medicinavdelningen, sen fick hon flytta till en annan avdelning. De ska hjälpa henne på styrketräning och gå med henne. Men hon behöver ha hjälp när hon kommer hem eller till korttidshem som hon behöver.

De sa att min mamma är färdigbehandlad men jag sa att hon inte

är färdigbehandlad ännu. Vi skulle prata med en kurator men hon kom inte i dag, men jag hoppas att hon kommer och pratar med oss.

Jag hoppas att de hjälper till med korttidshem till min mamma nu. Hon vill inte komma hem för hon klarar sig inte själv hemma.

SUSANNE 294

En övernattning

● Först kom regn och sedan kom snöovädret. Jag gick dragande på min väska som låg på en spade och klockan var 03.30 en vardagsnatt.

Såg en kvinna hålla på med bilen, trodde inte hon kunde komma ut men det visade sig att hon parkerade. Det var en dam och hon ställde lite undrande frågor. Jag svarade att jag letade efter

värme. Plötsligt sa hon "sov hemma hos mig". Varpå jag sa "det räcker om du öppnar porten".

Vart fall, jag sov hos denna okända dam. Vaknade av kaffe- arom samt fick havregrynsgrot. Vi småpratade sedan sa vi adjö.

Tänk vad underbara och snälla människor är, det kommer jag aldrig någonsin glömma.

Vet fan inte om jag drömde. Men oerhört tack till köksinredaren, kvinnan som samma morgon åkte till Småland för att jobba. Jag vet att hennes företag kommer bära och det är sådana människor vi behöver i samhällets ledande poster.

Jag glömmer aldrig detta.

MR FEELGOOD

BONNIERS KONSTHALL

SUSAN PHILIPSZ

LOST IN SPACE

22 FEB → 7 MAJ
BONNIERSKONSTHALL.SE
FRI ENTRÉ

MED EGNA ORD

Grannar som körar

● I dag flyttade en av mina närmaste väninnor hit från Hvilan. Jag har hjälpt henne hela eftermiddagen då hon ser väldigt dåligt i väntan på operation. Vi handlade och jag bjöd på lunch och middag och bäddade hennes säng. Vi pratade mycket så klart, blev trevlig överraskning när den tredje av fyra i kören sms:ade mig att hon var på väg hit.

Tänk om de andra två flyttar hit också, vad kul vi skulle ha och ha mycket sällskap av varandra igen. Nu kan vi se programmet och öva på låtarna tillsammans igen och ha sällskap till och från körövningarna och gigen. De vill att vi två sjunger här på eftermiddagen på alla hjärtans dag. Vi har inte lovat något bäst att höra med vår ledare först. Många av både personal och boende är så glada och stolta att vi bor här hos och med dem.

STEFFI

Varven runt Lillsjön

● Börjar äntligen komma på fötterna. Det har blivit några varv runt Lillsjön så kroppen återhämtar sig, psyket likaså. Ser fram emot våren, till ljuset. Ser fram emot att få möta den lilla konstnären igen. Han som förr var min vän och vapendragare. Kanske slutar det med att jag blir och lever som den glada alkisen igen och fötterna går åt alla möjliga håll.

Jag är på fötterna igen, snart.

JACK SATANIOS

MAGNUS SANDBERG

Reaktioner på Gatans Kör

● Första gången som jag sålde Situation Sthlm efter att programmet börjat sändas, efter avsnitt två, hände inget speciellt. Men efter avsnittet därpå hände desto mer. En del kom bara fram för att säga att

vi är så duktiga eller att "du sjunger jättebra", en del köpte tidningen också bara för det.

Fick även en kram och på Facebook skrev andra som blivit mobbade. Nu efter avsnitt fyra har

jag ej hunnit sälja än men i det avsnittet flyttar jag från kvinnohärberget till hotellhem, så får se vad som sker. Hädanefter känns det kul och spännande.

STEFFI

Från en medlem ur Gatans Kör

● Det har betytt oerhört mycket för mig att få vara med i kören. Jag har blivit en helt annan människa och jag trodde aldrig att jag skulle få så många nya vänner. Kunder

strömmar till mig för att dom sett mig på tv och folk ropar mitt namn efter mig på gatan. Jag vill tacka Rickard Söderberg, körledare, tänk att jag lärt mig sjunga på senare

dagar! Det är min livplanka och jag vill även framföra ett tack till Situation Sthlm.

ADDOLF ARBELIUS, SÄLJARE NR 70, GAMLA STANS T-BANEUPPGÅNG.

Några citat

- *Själva skandalen inträffar när polisen anländer.* Okänd.
- *Tala i vredesmod och du kommer att hålla det bästa tal du någonsin ångrat.* Winston Churchill.
- *Gör motstånd för helvete.* Lukas Lee.
- *Du måste lägga din själ i ditt arbete annars kommer du aldrig ut ur helvetet.* Lukas Lee.
- *Du skall bara betala din läkare så länge den håller dig frisk.* Kinesiskt ordspråk.
- *Doktor Dolittle säger: 'ta två aspirin och ring imorgon!'* Lukas Lee.

LUKAS LEE

Gode Gud

- » Tack för allt gott, fint och vackert. Jag ber för att min mamma, som jag älskar över allt annat, får vara frisk och stark länge länge länge och får uppleva hur barnet i min mage växer upp och blir lycklig. Och spelar tvärflöjt! Och tar studenten! Jag vill bättra mig!
- » Jesus, jag vill att mina föräldrar ska trösta mig när jag är ledsen. Jag tror inte att de vet hur de ska ta sig till, hur man tröstar en tonåring. Hjälp dem att förstå att jag vill bli tröstad även fast jag har vuxit upp nu. Amen.
- » Jag vill tacka för den känsla jag känner i kroppen och hjärtat just nu. Jag känner hopp. Det stundar bättre tider. I första hand för mig och min familj och i sinom tid för världen. Jag har i 15 år väntat på den här känslan. Tack för de insikter jag fått senaste tiden. Amen.
- » Imorgon vill jag ska vara en bättre dag. Behöver inte vara så mycket, bara en gnutta så hoppet kommer tillbaka.

LÄS FLER BÖNER OCH SKRIV DIN EGEN PÅ
WWW.SVENSKAKYRKAN.SE/BE

Svenska kyrkan
 STOCKHOLMS STIFT

FÖRETAGSPRENUMERATION

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på denna sida? Kontakta oss:

Herman Sundgren (herman@situationsthlm.se), tel: 08-545 953 94

BTH BYGG

EM
EINAR MATSSON

Fora

Electrolux

BYGGNADS

lus Laboris SWEDEN
ELMZELL ADVOKATBYRÅ AB

Abaton
PRODUKTION AB

ALM

bee

Capio Geriatrik

ENERGI
FÖRETAGEN

ARBETARNAS BILDNINGSFÖRBUND

ANDERS
BODIN
FASTIGHETER

bergkrantzarkitekter

Capio Åtströmscenter

Acne 艾可尼

APOTEK ICA

BESQAB

Capio Maria

ERSÉUS ARKITEKTER AB

AL
ATRIUM LJUNGBERG

betsson

CEDERQUIST

H2M

advokatfirman Althin

fonden

Beving

centric

Fastighets

advokatfirman sallnäs

Bilprovningen
Din trafiksäkerhet sedan 1963

frank ADVOKATBYRÅ

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & CO

BJÖRN AXÉN

Colly
ETT FÖRETAG I INDUSTRIN

HANSA PROJEKT

ADVOKATFIRMAN
Thomas Bodström

ashurst

BOLIDEN

COPY CONSULT
STOCKHOLM AB

HAMMER & HANBORG

afa
FÖRSÄKRING

ASSA ABLOY

Bonnier
Fastigheter

COWI

FAMILJEBOSTÄDER

HEBA
FASTIGHETS AB

Akademikerförbundet SSR

Attendo

BOBY
BOTKYRKABYGGEN

Danske Bank

FCG

Hertz

Akademikernas
a-kassa

Autoexperten

FF Profilreklam AB
www.ffprofilreklam.se

Alfred Berg
1803

AV-HUSET

brunnberg&forshed
ARKITEKTKONTOR AB

JICE

Flinks
JÄRN

HMXW arkitekter

ALLBA

AXFAST
UTVALDA LÄGEN

Bräcke
diakoni

dina
Dina Försäkringar

Folkhem

HOTELL
JOUREN
ett tryggt boende

STIFTELSEN OSCAR HIRSCHS MINNE

M Ekholms
Konsultjänst AB

JÖRGENSENS RÖR AB

MANGOLD™
FONDKOMMISSION AB

skandia:
fastigheter

MÖTEN & UPPLEVELSER
Skåvsjöholm

THE PATRIK OJA

Sandart&Partners

Stockholmshem

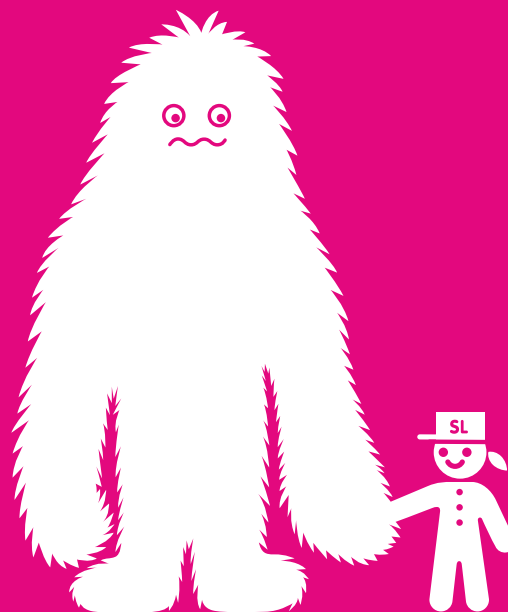

Tips från
SL!

TRYGGARE RESA!

Alla ska känna sig trygga när de reser med oss, oavsett vem man är, vart man ska eller när man åker. Därför vill vi uppmärksamma dig på vårt trygghetsnummer 020-120 25 25. Trevlig resa!

TILLSAMMANS FUNKAR ALLTSAMMANS!

"Jag skrev skivan till mig själv." Pernilla Andersson om senaste plattan *Tiggrinnan*. Spelar på Södra Teatern 10 mars.

LYSSNA

"Man kan ju säga att det är samma sång."

Sophie Zelmani

LÅTSKRIVANDE Genom åren har Sophie Zelmani gjort sig känd för sina lågmälda och innerliga sånger, men också för sin skygghet i offentligheten och ovilja att ge intervjuer.

Nu kommer hon med skivan *My Song*, den tolfte i ordningen sedan genombrottet 1995.

Titeln refererar till det faktum att Sophie Zelmani, likt sin idol Leonard Cohen, menar att hon egentligen hela tiden skriver samma sång. Att låtskrivandet är ett utforskande som hela tiden pågår rent musikaliskt – men också på ett personligt plan.

– Jag tror att skrivandet till en del betyder drömmande för mig och till en del sökande efter sanningar i sitt eget i liv. Sanningen är nog mer som pusselbitar man samlar ihop och får syn på under livets gång. På det sättet kan man ju säga att det är samma sång.

Liksom vid debuten för 23 år sedan, så samarbetar Sophie Zelmani fortfarande med producenten och

CHRISTINA OTTOSON ÖYARÖDEN

vännen Lasse Halapi.

– Vi gör ju det här tillsammans. Och hittills när jag börjar längta och tänka på att få göra en skiva så är det för att jag också längtar efter att få återuppleva den lycka och trygghet jag känner när vi arbetar tillsammans. Jag trivs helt enkelt och det räcker långt och länge för mig. Sen tror jag också att vi är ute efter samma sak, att fånga en gemensam känsla och nå in till kärnan.

Jag har fått en känsla av att du är en

skygg person. Är du det?

– Jag kan vara skygg i vissa sammanhang. Det var värre förut förstås. Men jag har lärt mig var och hur jag trivs bäst och försöker se till att inte hamna i för obekväma situationer. Med åren har jag, i stället för att vara skräckslagen, börjat njuta på scenen och se fram emot upplevelsen. Nu är det snarare där jag kan känna mig mest hemma för stunden, så länge jag får göra det på mitt sätt.

ALEXANDRA SUNDQVIST

För bra pianostycken för att inte ges ut

TINA AXELSSON

INSTRUMENTALT Nino Keller är mest känd som rocktrummis i banden Les Big Byrd och Caesars, liksom som livetrummis i Teddybears. Nu släpper han sin första soloskiva *The Hunt*. Det är ett huvudsakligen instrumentalt och pianobaserat album, vilket är filmiskt och avskalat. Inte särskilt rockigt alls, med andra ord.

– Jag lyssnar inte så mycket på rockmusik längre. Däremot lyssnar jag mycket på den typ av musik som skivan delvis influerats av: barockmusik från 1600- och 1700-talen som Purcell och Bach, liksom sakrala körverk.

Skivan består av musikstycken som han spelat in i sin hemmastudio under de senaste fem-tio åren.

– Jag har spelat piano sen jag var barn. De här styckena har jag skrivit och spelat in för min egen skull. De har legat i byrålådan länge, jag hade ingen avsikt att ge ut dem. Men sen fick några musikkompisar höra och sa: "Det här är för bra för att inte ges ut". Jag tror att jag behövde deras bekräftelse.

– Det är lite som att prova en jacka som du innerst inne vet att du vill ha. Men ibland kan du behöva att någon annan säger att den är fin för att du ska köpa den.

ALEXANDRA SUNDQVIST

POLARPRISVINNARE

Wayne Shorter i svensk jazzdokumentär

JAZZ Dokumentärfilmen *I called him Morgan*, om jazzmusikern Lee Morgan som skjuts ihjäl av sin fru Helen på en klubb i New York 19 februari 1972, har svensk premiär 31 mars. En av Lee Morgans närmsta vänner i början av sextioalet var saxofonisten Wayne Shorter. För regissören Kasper Collin var Wayne Shorters medverkan i filmen avgörande.

– Wayne är känd som en ensamvarg men såg Lee som en av sina bästa vänner. Det är allmänt känt att Wayne nästan aldrig talar om den här tiden med Lee och tiden med Art Blakey and The Jazz Messengers och det tog fyra år innan jag blev inbjuden till hans hem i Beverly Hills. Men det

ROBERT ASCHROFT

blev en fin intervju där han verkligen öppnade upp. Han talar om Lee som en konstnär på samma nivå som han själv.

ULF STOLT

Värt att lyssna till:

New Music

Motoboy
Elektroniskt, mörkt och dansant
– ny musik från en av Sveriges flitigaste popartister.

Under Influence

Delagoon
Med rätt attityd, låtar och vinkel på luggen kommer man långt. Plötsligt finns det ett intressant band på Stockholms indiescen.

First Aid Kit på Dramaten
Who by fire? Den 13 och 14 mars uppträder First Aid Kit med hemliga gäster och delar av Dramatens ensemble och hyllar en av sina stora inspiratörer – Leonard Cohen.

Jens Lekman låter livet ta emot

POP Jens Lekman släpper sin första skiva på fem år. Genom åren har Jens Lekman gett ifrån sig popörhänge efter popörhänge om flyktiga romanser, Kirsten Dunst och sin lokala härfrisöriska – ofta med en politisk klangbotten. På nya *Life Will See You Know* sjunger Jens Lekman emellertid om manlighet, självförakt och rädslor.

ALEXANDRA SUNDQVIST

DEN PRISBELÖNTA OCH HYLLADE FÖRFATTARDUON GÖR DET IGEN

**”EN RIKTIGT STARK OCH
SPÄNNANDE THRILLER”**

Borås Tidning

”BLADVÄNDARE!”

Aftonbladet

**”AKTUELL, ANGELÄGEN
OCH EVIG HISTORIA”**

Skånska Dagbladet

**”ETT ÖDESDRAMA SOM
PÅMINNER OM ’GUDFADERN’”**

Dagens Nyheter

EN BROR ATT DÖ FÖR är en spännande, dramatisk och omvälvande kriminalroman. En berättelse om att genomföra den perfekta kuppen. Om kärlek och hat bröder emellan. Om den sortens band som ibland är starkare än blodsband. Om dikt som blir verklighet och dikt igen. Den fristående fortsättningen på BJÖRNDANSEN.

EN BROR ATT DÖ FÖR

AV SUCCÉFÖRFATTARNA TILL BJÖRNDANSEN

"En bok med berättelser om människor vi bör minnas." Ur Lina Thomsgårds förord till boken *En annan historia*.

LÄSA

"Vardagligt med jobb och vab och kö på Ica." Agnes Lidbeck

ROMANDEBUT Förlaget kallar *Finna sig* för en resonerande undersökning av ständigt omdebatterade kvinnroller. Det är den 35-åriga stockholmaren Agnes Lidbecks debutroman.

– *Finna sig* är ett porträtt av Anna. Vi får följa henne genom hennes liv och se hur hon förhåller sig till de stereotypa rollerna som mamma, älskarinna och osjälvisk vårdare.

Anna får barn, är otrogen, blir äldre – ganska allmängiltiga händelser som Agnes Lidbeck tror att många kan känna igen sig i.

– Parallellt försöker jag resonera kring de där rollerna i sig själva. Vad de innebär, om de går att lämna, varför man stannar i dem. Vad är belöningen och vad är straffet?

Agnes Lidbeck publicerades första gången för två år sedan med diktsviten *Farsan och jag* i Lyrikvännen.

– Jag använder lyriken för att

GIORGAN SEPEHOLM

skriva om sånt som ligger nära mig personligen, egna erfarenheter, och prosan för sånt jag hittar på, fantiserar ihop. Oavsett form vill jag att texten ska vara enkel att ta till sig, den ska bjuda in läsaren – sen kan den diskutera svåra ämnen och komplexa tankar, men den får inte vara dunkelt formulerad.

Hon beskriver sitt liv som "vardagligt med jobb och vab och kö på Ica" men att allt hon ser och tänker och är med om blir till text. Det handlar mer

om att hon inte kan låta bli att skriva än att hon blir inspirerad.

– En liten procent av det blir sånt som är relevant att dela med andra. När det kommit så långt är själva hantverket det som driver mig: att skriva för en läsare, inbjudande, begripligt, underhållande.

Men det krävs en strikt struktur för att få tid att skriva.

– Jag unnar mig ett bad på kvällen men för övrigt är det väldigt lite dötid.

DAVID BOGERIUS

Noveller om grannar

ANNA LENA AHLSTRÖM

NIO Novellix ger ut nio nya noveller på temat grannar. Bland författarna märks Lars Norén, Aris Fioretos och Elsie Johansson. Elsie Johansson har ägnat en stor del av sitt författarskap åt att skriva om de som inte passar in, de utsatta och utstötta. Så också i novellen *Höra stenarna sjunga*.

– I min text är det snarare avsaknaden av grannkontakt som har betydelse för berättelsen. Karaktären Itta är så isolerad i sitt liv. Hon är präglad av sin barndom med en frånvarande pappa, som modern aldrig vill tala om. Det skapar ett trauma och en problematik hos henne som gör att hon blir lite utanför, säger Elsie Johansson, som vidare berättar att utanförskapet är en erfarenhet som hon själv delar med huvudpersonen.

Detta skrev hon om i den självbiografiska boken *Riktiga Elsie* från i fjol.

Elsie Johansson debuterade som författare i slutet av sjuttio-talet, noveller har hon dock bara skrivit en handfull.

– Novellkonsten är krävande, samtidigt finns nåt intressant i dess begränsningar. Det är möjligt att jag kommer skriva fler.

FOTNOT: Den 9 mars samtalar några av författarna om temat grannar på Kulturhuset Stadsteatern.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Jordens undergång

ROMAN Mexikanske författaren Yuri Herrerars genombrottsroman kom ut 2009, på svenska för första gången sent i höstas. *Tecken som föregår jordens undergång* är en 119 sidor lång pärla. Om *Makina*, som ska ta sig över floden för att lämna ett brev till sin bror, dels lämna över ett mystiskt paket. När de väl möts är de båda förändrade – och kan de ta sig tillbaka hem igen? En mystisk, tät, poetisk, svävande kortroman om livet och hur det kan fara fram med en.

ULF STOLT

BERÄTTAT

Andreas Brunnström om livet med asperger

BOK "Sedan du började jobba här har vi alla blivit bättre på att kommunicera", sa en chef på content-byrån Spoon till Andreas Brunnström. Det finns en hel del att lära av personer med asperger, som att bli tydligare och säga saker mer rakt ut. Men oftast förväntas det vara

tvärtom – att personer

med asperger ska lära sig anpassa sig efter andras sociala regler.

Andreas Brunnström

vill visa hur det kan bli när "de två världarna" möts. Han vill skapa förståelse. Därför skrev han boken *Två världar möts – att leva med Aspergers syndrom*, tillsammans med journalisten Anna-Maria Stawreberg. Han berättar öppet om sin uppväxt, skolgång och specialintressen.

Om mobbning, förälskelse, terapi, kommunikation och arbetssökande. Om det som är jobbigt, men också om tillgångar.

MARIA HAGSTRÖM

FRÖSÖLD

Håll ögonen på:

Det goda gröna

Karoline Jönsson

Mars är fröernas månad. Solen återvänder, dags att så vid fönsterkarmen. Bibel för hemmaodlaren.

Du sjöng mig hem

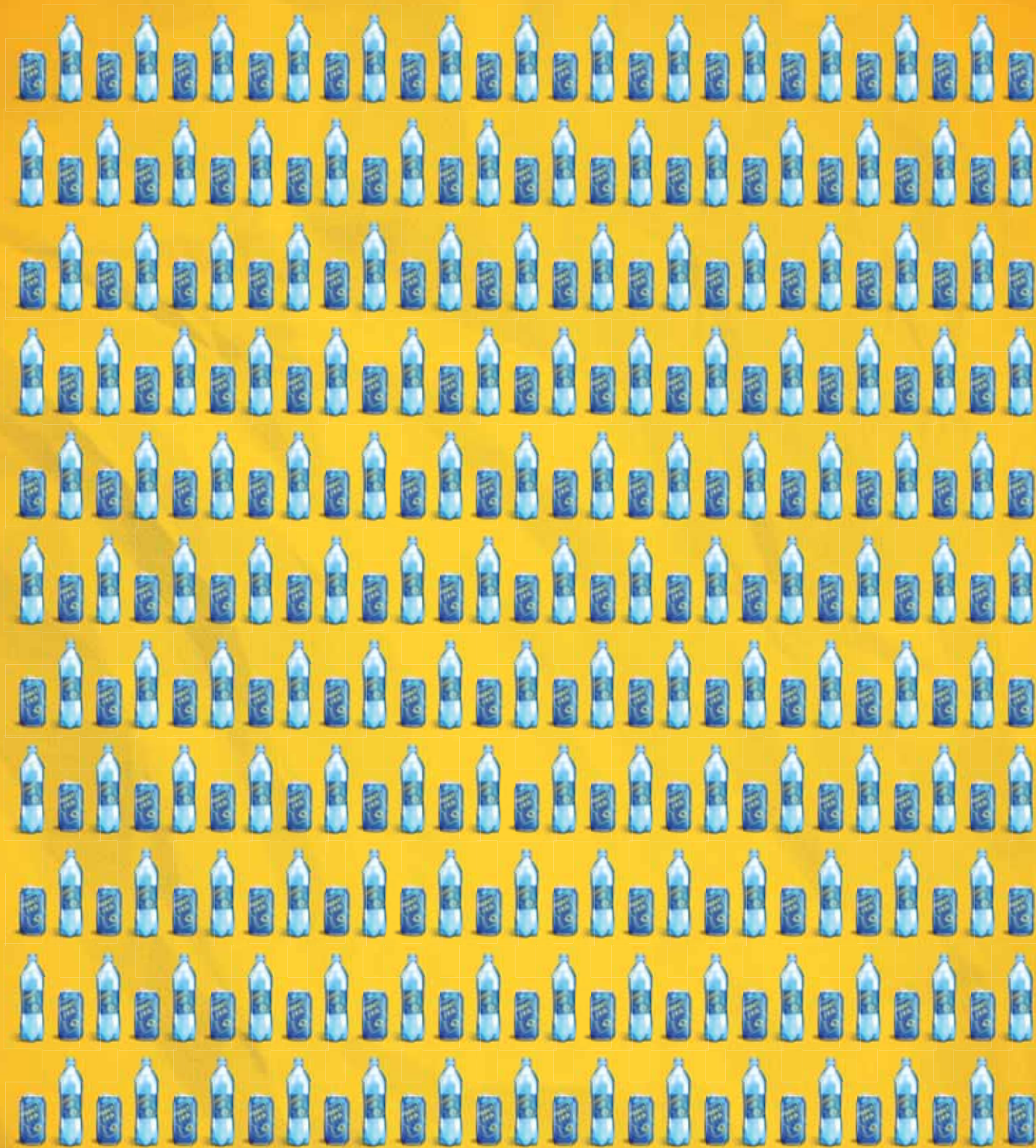
Ulla-Maria Andersson

Katta sjunker allt djupare i sitt missbruk, hon sviker sin dotter gång på gång. Men kanske finns en väg till försoning?

Ännu ett liv

Theodor Kallifatides

Theodor Kallifatides, 79, gör sig av med sitt arbetsrum – men kan en författare verkligen sluta skriva?

Har du mycket pant?

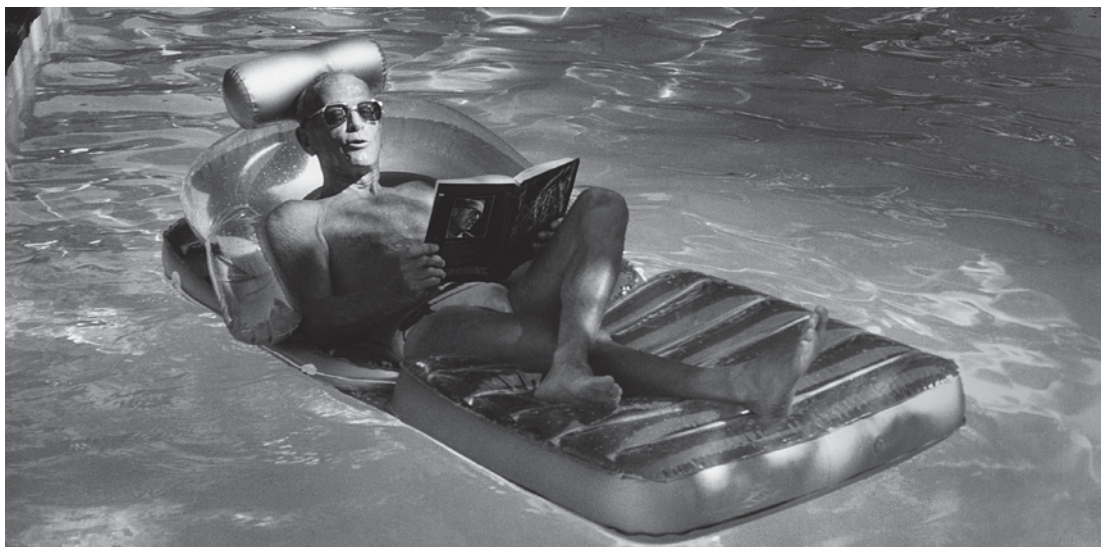
På våra pantmottagningar i Årsta, Frihamnen och Kungens Kurva kan du lämna in hela säckar med pant. Pantpengarna får du insätta på önskat bankkonto och du får naturligtvis samma ersättning som i butik.

Läs mer på www.pantamera.nu. Tack för att du pantar!

"Personligen är renskötsel det som betyder mest för mig." Lene Cecilia Sparrok, huvudrollsinnehavare i *Sameblad*.

TITTA

Schein on you crazy diamond

PORTRÄTT Regissören Maud Nycander tecknar ett porträtt av en smått osannolik man i dokumentären *Citizen Schein*.

Har du någonsin träffat Harry Schein?

– Jag tror att jag har träffat honom flera gånger, men jag kommer speciellt ihåg en gång. Min pappa var chefredaktör för Dagens Nyheters ledarsida och kontrakterade Harry Schein för att skriva de krönikor han kom att bli så känd för. Det måste ha varit 1992. Han skulle komma och sova över på mamma och pappas sommarställe

utanför Trosa och pappa fick se till att det fanns den whisky han gillade, det skulle vara av märket Cutty Sark. Jag minns att han var väldigt intresserad av oss i den unga generationen.

Harry Schein var en mångfacetterad person, vad är inte med i filmen?

– Det är massor. Under andra världskriget umgicks han i kretsar av spioner, journalister och flyktingar i Stockholm. Det var en väldigt dynamisk plats under den tiden. Inspirerad av sina nya vänner anmälde sig Harry Schein som frivillig till sovjetiska armén, som ju stred mot Hitler. Enligt hans memoarer avböjer de hans erbjudande, men skickade honom i stället en bok om rysk flygplanskonstruktion. Då försökte han men den

brittiska armén, som också avböjde 17-åringens erbjudande.

Vad tror du Harry Schein hade tyckt om dagens politiska klimat?

– När Bert Karlsson och Ian Wachtmeister kom in i Sveriges riksdag med Ny Demokrati 1991, uttalade han sig mycket kritiskt och var orolig för att det skulle ge legitimitet till de mer våldverkande rasistiska strömningarna. Han nämnde i flera intervjuer att vi människor inte lär oss av historien och att han tyckte det var skrämmande. Han hade själv upplevt hur Hitlers trupper välkomnades av den österrikiska befolkningen 1938. Som jude och flykting, visste han vad människor är kapabla till.

HENRIK EMILSON

På med badrocken igen

NU KOMMER DOKUMENTÄREN

Filmen om *Badrock* av Mats Jankell, om konserternas historia samt dess skapare och ledare Björn Skifs.

Var kommer namnet ifrån?

– Björn är ju väldigt ordvitsig och eftersom det står för mycket av det han tycker om på sommaren med bad och rock så kom det nog naturligt. Det går ju också att utläsa på engelska som bad rock (dålig rock, red. anm.) vilket ju var att medvetet lägga upp en smash för recensenterna, säger Mats Jankell.

Hur fick ni idén till *Badrock*?

– Idén kom från en dokumentärfilm som jag såg 1969 som hette *Mad dogs and Englishmen*, med amerikanska och brittiska musiker som var på turné och som hade med sig familjen och levde nästan ett campingliv med hundar och ungar och allt, berättar Björn Skifs.

Varför återuppstod *Badrock* igen efter 30 år?

– Nu kom en förfrågan från Borgholm där *Badrocken* bodde och sen dog, om vi inte kunde till Borgholms 200 årsjubileum ändå göra en *Badrock*. Och då flög fan i mig, för nu kunde man inte skylla på mig. Jag var nervös till två låtar in i första konserten, då det kändes att vi nog gjort rätt.

HENRIK EMILSON

UPPFÖLJARE

Svensk film ändrade lagen i Afghanistan

DOKUMENTÄR Filmaren Nima Sarvestani följer upp sin hyllade *Frihet bakom galler* med *Syst-rar bakom galler* i mars. Att film är ett starkt medium vittnar han om, den förra filmen gjorde så att lagen ändrades i Afghanistan och gav kvinnor mer skydd.

– Ja, det stämmer. Efter *Frihet bakom galler* så förändrades lagen om kvinnans situation i Afghanistan. Om en kvinna där flyr hemifrån, från våld, misshandel eller vad det kan vara, så betraktas hon som kriminell.

Då får hon straffas, det kan innebära från 1-15 års fängelse för att hon flytt utan mans tillstånd.

Efter att filmen visades runt om i världen så har påtryckningar från olika stater gjort att ämnet diskuterades i parlamentet under lång tid, och då ändrades lagen.

– Nu anses inte en kvinna som kriminell om hon flyr hemifrån från våld, säger Nima Sarvestani.

HENRIK EMILSON

Titta extra på:

Ziggy Stardust and the Spiders from Mars

Den 7 mars visar BioRio konsertfilmen som fångar David Bowie när han 1973 är allra mest före sin samtid.

Tom of Finland

Sjömän, poliser och läderkillar. Nu kommer spelfilmen om Touko Laaksonen som blev en gayikon för sin konst, signerad Tom of Finland.

Gratis barnfilmer på Cinemateket

Den 17 mars tar du med barnen till Filmhuset och ser – helt gratis – alla de barnfilmer som Guldbaggenominerades 2016.

Som filmskurk och farsa

STREAMAT Ola Rapace är en populär filmskurk hos både regissörer och publik. Snart kommer hans tillbaka i rutan som just kriminell i *C-Mores* tv-serie *Farang*. Där han flytt från Sverige till Thailand efter ett bankrån. Tio år senare börjar hans 15-åriga dotter att leta efter sin pappa och kommer Thailand – det är nu de riktiga problemen uppstår. Ska han avslöja sin verkliga identitet för dottern och därmed riskera att förlora henne igen?

HENRIK EMILSON

Kvartetten som sprängdes

LÅNGFILM Efter flera uppmärksammade kort- och novellfilmer långfilmsdebuterar Stockholmarens Rojda Sekersöz med *Dröm vidare I mars*. Filmen är inspelad i Botkyrka och i Luleå och följer ett småkriminellt gäng tjejer med Mirja i spetsen.
– Mirja bestämmer sig för att bryta sig loss från sitt förlutna och försöka sig på ett nytt liv. Hon ställs inför att antingen vara lojal mot sin sjuka mamma och syster eller de vänner som på riktigt varit som en familj för henne. Det är en 'coming of age'-film om vuxna kvinnor, säger Rojda Sekersöz.

HENRIK EMILSON

Fasching firar 40 med nya fönster och mer jazz

SCEN Efter 40 år av jazz i alla grundämnesomstörtande variationer var det dags för Fasching att inför 40-årsjubileet 2017 se om huset. Och öppna upp de sedan länge igensatta fönstren ut mot Kungsgatan, flytta garderob och toaletter och skapa en ljus, mer attraktiv entré- och barmiljö. På scenen – klubben kallar sig Skandinavians viktigaste jazzklubb – kan man under mars månad se bland andra Slowgold, Oz Noy Trio, Blacknuss sessions och Ulf Dageby Band.

FOTNOT: För information om konserter, se www.fasching.se.

ULF STOLT

Pelle Ossler på väg mot en evig himmelsk fullkomning

GITARR Han kallar sig bara Ossler, men Pelle är hans förnamn. Han var tidigare gitarrist i Wilmer X, har turnerat med Thåström och släpper nu, vid 54 års ålder, sin sjunde solo-platta, *Evig Himmelsk Fullkomning*. Den förra, *Stas*, kom 2013 och blev Grammisnominerad.

– Det betydde inget för mig personligen men möjligen har mitt skiv- och bokningsbolag märkt en förändring.

Den nya skivan spelades in live i somras på Teater Galeasen utan publik. Tanken var att mista kontrollen över temposvängningar och ljudläckage och få en "nu eller aldrig"-känsla. Det krävs, enligt Pelle Ossler, att man är beredd på att släppa igenom skavankerna för att hitta det vackra som finns i sprickorna och i det skeva.

– Teater Galeasen är en spännande och en inspirerande plats, men det är ganska motigt att spela

in där vilket jag tror är bra för min musik, som att försöka pressa en trekant genom ett fyrkantigt hål, haha. Jag ville spela in allt samtidigt med trummor, synt, gitarr och cello för att få till ett unikt ljudlandskap vilket visade sig bli ganska besvärligt.

Efter inspelningen framfördes plattan i sin helhet på Stockholm Music & Arts-festivalen. Sonic Magazine listade det som en av förra årets största konsertupplevelser.

– Vi presenterade arbetet vi lagt ner under inspelningen.

Titeln *Evig Himmelsk Fullkomning* hittade Pelle Ossler i en artikel om ett ställe i Ulan Bator som kallas Center för Shamanism och Evig Himmelsk Fullkomning.

– Jag blev både road och provocerad av de där orden. Vad betyder det egentligen? Vi tycks ständigt dömda att upprepa misstag, det ligger i vår natur, i det ständiga kaos som alltid pågår, vare sig vi vill eller inte. Och i detta becksvarna letar vi efter ljuset, en evig himmelsk fullkomning.

DAVID BOGERIUS

Gala med Sveriges roligaste kvinnor

HUMOR Showen Ladies Fight är en hyllning till roliga kvinnor. Den uppmärksammar också att det kan vara en fight att vara kvinna. På Internationella kvinnodagen, 8 mars, förvandlas showen till en gala på Södra teatern. Allt överskott

från Ladies Fight Humorgala går till afghanska flickors skolgång, i samarbete med Svenska Afghanistan-tankommittén.

– I dessa tider då klockan verkar ticka bakåt för kvinnor i världen kändes det viktigt att göra något konkret

för att hjälpa andra. Och utan skolgång kan en inte skriva skämt, göra sin röst hörd eller förändra världen, därför är det viktigt att alla flickor får gå i skolan, säger initiativtagaren Ami Hallberg Pauli.

MARIA HAGSTRÖM

ZELDA AV LINA NEIDESTAM

DÅTID STHLM MARS 2012

SYNSKADADES RIKSFÖRBUND VILL att Transportstyrelsen omprövar beslutet att slopa kravet på lokalkännedom för taxichaufförer i Stockholm.

I Sveriges kommuner och landstings patientenkät har 130 000 personer betygsatt sin vårdcentral och besvarat frågor om bland annat bemötande, förtroende, tillgänglighet och upplevd nytta. Högst medelbetyg i Stockholms stad får Äppelvikens läkarmottagning med 96 poäng. Lägst medelbetyg får Rinkeby VC med 58 poäng.

Justine Kirk jobbar sin sista dag som hallåa på SVT. Funktionen av hallåa läggs nu ner.

Camilla Läckberg utses till Årets kvinna av Expressen. Hennes motto i livet är: "En kvinna utan man är som en fisk utan cykel".

För att nå klimatmålen satsar Stockholm stad en miljard på stadens cykelvägar – både nybyggen och förbättringar av befintliga.

Polisen skjuter sönder ett misstänkt paket – "det tickar och piper" enligt stationsbefäl Donnie Dierks vid Söderortspolisen – på Årsta postterminal. Det visar sig innehålla elektrisk tandvårdsutrustning som gått i gång.

Loreen vinner – kraftigt favorittippad – Melodifestivalen med "Euphoria".

Två unga flickor, 16 och 17 år, fritas av polisen från en lägenhet i Fittja. De misstänks ha hållits där mot sin vilja och utnyttjats för prostitutionverksamhet. Två män, 19 och 20 år, anhålls samtidigt, misstänkta för människorov och koppleri.

Statsminister Fredrik Reinfeldt och hans hustru Filippa Reinfeldt meddelar att de separerar.

JESSICA GEDIN BLIR ny programledare för Babel i SVT.

Enligt en rapport sjunker svenska skolelevers läsförståelse drastiskt. Monica Rosén, professor i pedagogik vid Göteborgs universitet och en av rapportens författare, tror att datoranvändandet är "en stark orsak".

Kvarteret Skatan har biopremiär. På sin hemsida lägger polisen i

I mars 2012 auktionerade Mona Sahlin ut sin omskrivna röda handväska på Bukowskis till förmån för RFSL Stockholms ungdomsverksamhet.

Stockholm ut tio polishästar till försäljning – åtta shetlandponnyer och två arabiska fullblod. Priser mellan 5 000 och 25 000 kronor.

En av tre lägenheter förmedlade av Bostadsförmedlingen kommer från en privat hyresvärd.

Enligt Rädda Barnens årsrapport är 248 000 barn ekonomiskt utsatta.

Mona Sahlin auktionerar ut sin handväska – den röda väskan var en femtioårspresent och uppmärksammades på bild vid en partiledardebatt då det också framkom vad priset på väskan var – på Bukowskis och skänker pengarna till RFSL Stockholms ungdomsverksamhet.

Pollensäsongen tycks bli jobbig,

hassel och al blommor redan, men man tror att björkblomningen kan bli ovanligt riklig.

SKATTEVERKET SÖKER EN underrättelseanalytiker som ska arbeta med "operativ och taktisk underrättelseverksamhet". Den sökande bör vara "intresserad av ekobrottsrelaterat analysarbete".

I sifferkorsordet Kakuro ska varje vit/grå ruta innehålla en siffra från 1-9.

Det blir allt populärare att skicka pengar utomlands till vänner eller släktingar som bor eller reser. Det kostar mellan noll och 450 kronor att skicka 2 000 kronor, beroende

på vilket ombud man väljer att skicka pengarna via.

Vecka 11 toppar Tomas Alfredson-regisserade filmen *Tinker, Tailor, Soldier Spy* DN:s kritikerlista.

Konstnärduon Bigert & Bergström har skapat tio 300-kilos – så mycket koldioxid förorsakar en medelsvensk på tio dagar – fotbojor av gjutjärn som placerats ut på Sergels torg inför Eart Hour.

Banker och detaljhandeln samarbetar i ett pilotprojekt där mobilen blir ett alternativ när kunden ska betala i butik.

Alliansen beslutar att tunnelbanans blå linje ska byggas ut från Kungsträdgården till Nacka.

ULF STOLT

MARS

1638 Den svenska kolonin Nya Sverige etableras av svenska utvandrare i nuvarande delstaten Delaware på den amerikanska östkusten.

1928 Efter tio års planering och arbete invigs till slut Stockholms stadsbibliotek vid Observatorielunden, ritat av arkitekten Gunnar Asplund.

1976 Astrid Lindgrens satiriska text "Pomperipossa i Monismanien", där hon starkt kritiserar det svenska skattesystemet, publiceras i Expressen.

BRILJANT:

Krutgubbe

Kenneth Johansson, 72 år från Hanninge, äger Svartkrutskällaren på Folkungagatan och skjuter gärna Svensk Lösen med svartkrut och reglementsenligt gjuten kanon.

– **JO, DET KOMMER** in folk i butiken och vill köpa kanoner och ge bort i födelsedagspresent eller julklapp. Vi har många olika storlekar att välja på. Kanoner är gjutna, det finns inga byggsatser. Svartkrut luktar som knallpulver.

– Förra året var jag med på julkalendern med min lilla kanon. Det skulle vara 1700-tal och de skulle skjuta tio skott. Jag hade gjort ett specialrep som skådespelarna drog i när de fyrade av. Vi höll nog på i fyra, fem timmar innan vi fick ihop de där skotten som det var tänkt. Och när Kungliga segelklubben på Djurgården fyllde 100 år var jag där och sköt med min kanon. Till den går det åt ett hekto svartkrut till en laddning. När de provsköt en av Vasaskeppets kanoner med kula förra året gick det åt 2,5 kilo svartkrut till en laddning.

– Svartkrut innehåller salpeter, svavel och träkol, det gäller att blanda i rätt proportioner. Vi blandar inte själva i butiken utan köper från Tyskland. Man vet när nån skjuter med svartkrut, för då ryker det.

– Intresset för att använda kanoner har ökat, folk vill skjuta på nyår eller på födelsedagar. Alla som ska skjuta med kanon måste meddela polisen och ha papper på att man förvarar svartkrutet säkert hemma.

– Örloggskepp som kommer till Stockholm hälsas med salut från kanonerna på Skeppsholmen, med svartkrut. Först skjuter det ankommande fartyget två skott och sen svarar man från land med två skott. Det kallas Svensk lösen. När Skärgårdsstiftelsen invigde sitt nya glashus på Strömkajen baxade jag ombord en kanon och svartkrut på en båt utanför. Och så stod min kollega med en annan kanon på land och så sköt vi Svensk lösen.

BERÄTTAT FÖR **GERD ERIKSSON**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

Tack!

Tillsammans med våra gäster kunde vi skänka 50 000 kr till Stadsmissionen under 2016. Men vi vill ge lite mer. Därför ger vi nu bort den här ytan till alla Stadsmissionens butiker i Stockholm!

STOCKHOLMS STADSMISSION

Liljeholmstorget 7 117 63 Stockholm

Mån – fre 10.00-20.00
Lör 10.00-18.00
Sön 10.00-18.00

Köpmangatan 15 111 31 Stockholm

Mån – fre 10.00-18.00
Lör 11.00-16.00
Sön Stängt

Skånegatan 75 116 37 Stockholm

Mån – fre 10.00-18.30
Lör 11.00-17.00
Sön 12.00-16.00

Hantverkargatan 78 112 38 Stockholm

Mån – fre 10.00-18.30
Lör 11.00-17.00
Sön 12.00-16.00

Hornsgatan 58 118 21 Stockholm

Mån – fre 10.00-18.30
Lör 11.00-17.00
Sön 12.00-16.00

Klarabergsgatan 33 111 21 Stockholm

Mån – fre 10.00-18.00
Lör 10.00-16.00
Sön Stängt

Välkommen in till McDonald's® Södermalm och Liljeholmen!

i'm lovin' it®

PÅ HÖRNET:

Svartågatan/Djupågatan

"Vi afrikaner gillar starka färger, du vet."

NAMN: Mary Adiaba

YRKE: Jobbar på ett seniorboende i Rågsved

ÅLDER: 49 år

BOR: Bagarmossen

Var har du köpt din snygga mössa?

– På Intersport. Vi afrikaner gillar starka färger, du vet. Och sen är den riktigt varm och skön, det är fleece inuti.

Var har du varit?

– Jag har precis varit och lämnat min åttaåriga dotter i skolan och så har jag handlat lite på vägen.

Vart är du på väg nu?

– Jag ska hem eftersom jag är ledig i dag och jag bor bara lite längre ner på gatan. Vi flyttade hit för fyra år sen och trivs väldigt bra.

TEXT **GERD ERIKSSON**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

Foto: Lennart Nilsson/TT Nyhetsbyrå

Lennart Nilsson 1922–2017

3 februari–2 april

Lennart Nilsson var den som klippte bandet vid Fotografiskas invigning 2010 och en av de första att ställa ut hos oss. För det är vi evigt tacksamma. Som en hyllning till denne fantastiske fotograf, som ständigt utvecklade fotografiet, visar vi nu ett urval av bilder från utställningen *Ett barn blir till*.

T-bana Slussen, Stadsgårdshamnen 22 | Öppet sön–ons 9–23, tor–lör 9–01 | fotografiska.se

Fotografiska

PARTNERS

Clear Channel

ineko

MELLERUDS

OLYMPUS

SCA
Care of life

TELE2